saluatū in extrema pniā
latro videlicz q̄ pependit
iux̄ cruce xpi. Vn̄ btūs ber
nard9. Vt quid hoīes ī vi
ta sua dissimulāt agē pei
tēciā. et de extrema p̄sumūt
ɔfessioē. Nā in oī sc̄ptura ca
nonica vnū tm̄ īuenies ex
trema pniā saluatū. et hoc
hora dn̄ice passiōis. Ex hys
igit͛ dc̄is possu9 collige q̄
mortiferū et q̄ piculosum
sit differre ɔfessionē et pniāz
usq̄ ad extremā horā mor
tis. Q̄is ergo q̄ se huiu9mōi
diu͛sis laq̄is tā piculosis ir
retitū sentit. ad cor redeat
et tīorē mortis. ac futurū
iudiciū seu dāpnacionē
ꝑpetuā p̄ oculis habeat.
et suā ɔsciām p vicia seu
pc̄ā maculatā p hūilē co
fessionē suo p̄lato cui tene
t͛ sua secreta pandē. post
posito omī timore ac vē
cūdia patefaciat. Multo me
li9 ē enī corā vno hoīe eru
bescēciā reportaē q̄ corā dō
et oī celesti curia vēcūdiā
sustinē. et p q̄nb etnā dāp
nacionē incurrē. Igit͛ vn9
q̄sq̄ fidel̄ nō differat pniāz
sz cū se sauciatū p a͛q̄ pcc̄ā
senseit. currat ad remediū
ɔfessiōis. q̄a ipā pniā et hūi
lis ɔfessio deū iratū iudicē
ɔu͛tit in pyssimū prēz. Testā
te btō b͛nardo q̄ dicit. O felix
peitenciā humilitas. o btā spes
ɔfitēciū. q̄ facile vincis īvi
cibilē. q̄m cito tremebūdū
iudicē ɔu͛tis ī pyssimū prēz.
et sic ptz de ɔfessioē q̄ ē scd̄a
ps pnīe. Fili9 lib͛ p̄mi. Dis
tinctio tēia. Cam͛ p̄mū. De

Post expla. satisf. | Pater
nacioēz duarū p
ciū. viz. ɔtricionis
et cōfessionis. Nūc de tēia
pte. hoc ē de satisfcōne de
sidero īformai.

Scire debes. q̄ ad e
mūdacionē pcc̄ō
rū maxīe mortaliū. necc̄ria
ē satisfcō. Oportz enī ut
c͛mīa ad plenū expurgēt͛
q̄ntū ad reatū et q̄ntū ad
actū. Q̄ntū inq̄m ad rea
tū. ut de p̄teritis satisfaci
am9: q̄ntū ad actū. ut de
nuo nil ɔmittam9 tlē. Vn̄
Ricħ de scō victoē. In c͛mīa
liū pcc̄ōrū expurgacione.
ē op9 ɔfessioē et satisfcōne.
Nā ɔpūctio et orō q̄nz so
lēt ad veialiū expurgaci
onē sufficē. Crimīalia ex
purgāē oportz ad plenū

tū scdm reatū qȝ scdm actū
scdm reatū. ut de p̄teritis
satisfacias. scdm actū. ut
de reliquo nil tale p̄sumas
p Qualis aūt debeat eē sa
tisfctiō p peccis. thōs de aq̄no
declarat sic dicēs. Satisfctō
dz eē talis p quā aliq̄ nob
sbtrahamꝰ ad honorē dei.
Nos aūt nō habemꝰ n̄ tria
bō. scilz. bō aīe et bō corpis
et bona fortune. scȝ. exterīora
Ex bōis qdē fortūe subtrah
mꝰ nob aliq̄ p eleōsinā.
ſȝ ex bonis corpalibȝ p ieiu
niū. Ex bōis aīe nō oportȝ
ut aliq̄ sbtrahamꝰ nobis
q̄ntū ad eēnciā. ſȝ q̄ntū
ad diminucioēȝ ipoꝝ. quia
p ea efficimr deo accepti.
p hoc qȝ ea sbmittimꝰ deo
tollitur et hoc p orōnē. hc thōs
q Qm̄ nondū qȝ satisfctōnū
qdā st ptes p̄ncipales. scȝ.
orō ieiuniū et eleōsina. Qu
dā vō st secūdarie q̄ ad has
reducūtr. ut vigilie pegrina
cioēs et discipliē. Dicēdū
ergo qd oīa opa carnē af
fligēcia reducāt ad ieiu m.
Oīa vō opa spūalia ad ora
cionē. Oīa aūt opa mīe ad
eleōsinā. Sufficiēcia pciū
p̄ncipaliū pt accipi ex pte

tmī a quo ē motꝰ satisfctō
nis. quia p ieiuniū remōmr
a ɔcupia carnis. p eleōsinā
a ɔcupia oculoꝝ. p orōēȝ
a supbia vite. Scdō mō sūt
tur sufficiēn ista ex pte t
mī ad quē. P ieiuīm bn̄ ordi
natr hō in seipō. p eleōsinā ad pri m.
p orōnē ad deū. Tercio mō
sūūtr hr sufficiēn. ex pte ma
tie de q̄ fit satisfctō. ~~de bonis~~
~~exterioribus sbē. p ieiu m~~. qȝ p eleō
sinā fit satisfctō de bōis ex
terioribus sbē. p ieiu m. de bonis
corpis. p orōnē de bōis mētis
Qrto mō sūūtr hr sufficiēn
ex pte ~~m..~~ modoꝝ satisfa
ciendi. Fit enī satisfctō tribȝ.
ul' p p̄uacionē. ul' scdm re
depcionē. ul' p supplicacioēȝ.
p̄mū facimꝰ ieiunādo. scdȝ
eleōsinā dando. tciū orādo
Qnto mō sūūtr hr sufficiēn
ex pte effcūs. P satisfctōnē e
nī nob tā magna bona
pueniūt. scilz. Impetracio g
ae. remissio pene. expiacio
reliquiaꝝ culpe. Ad p̄mū
videtr valē eleōsina ꝑpter
mltiplicacionē intcessoꝝ.
Ad scdm ieiu m. ad tciū orō
Cōsistit ergo satisfctō ī hijs
trib. s. orōne. ieiu o. et eleōsina.
ut iste tractatꝰ cont illū ne

pharum tinarum diaboli op
ponatur. Quo videlz. contra su
perbiam. Ieiunium contra carnis con
cupiam. Eleosina contra auari
ciam. R Aliter potest dici vz. quod satis
factio consistit in duobz. scilz in
largicione eleosine et carnis
S maceratione. Eleosina autem
est triplex. Prima consistit in cor
dis compunctione. qua aliquis seip
sum offert deo. Iuxta illud. Mi
serere anime tue placens deo. Qui
enim pauperi eleosinam probz. et
se ab iniquitate non abstinet
talis quod minus est deo optulit
et quod maius peccato seruauit
De hoc dicit btus gregorius
Qui indigenti precio exteriorem
suam probz. sz vitam suam a ne
quicia non custodit. rem suam deo
tribuit. et se peccato. hoc quod mi
nus est optulit auctori. et hoc
quod maius est seruauit iniusta
ti. hec gregorius. Sz penitens et sa
tisfaciens pro suis peccatibz
studeat cor contritum et corpus
mundum in se exhibere deo. ut
possit eleosinam acceptam ~~de~~
offerre xpo. Scda eleosina
consistit in compassione proximi.
qua compatimur alienis ad
uersitatibz tamquam nostris. De qua
gregorius compassione dicit btus gregorius inmolui
sic. Plus nonnumquam esse dicimus

compati ex corde quam dare. quia
quisquis perfecte indigenti compatitur
minus estimat omne quod dat.
Super afflictum quippe compacientes
plangimus. quam aliene dapna
cionem reputamus. et culpas
delinquencium nostris mundare
fletibz nitimur. Quod videlz.
agentes plus plerumque nobis
quam hijs pro quibz agitur sb
uenimus. quia apud intimum
iudicem ex gratia caritatis aspi
rante commissa que perfecte di
luit propria. qui pure plangit
aliena. hec gregorius. Qui igitur
exteriores diuicias non habent in
hijs opibz mentis se exercere
debent. Ad hoc faciendum horta
tur Richardus de sancto victore sic dicens
Mia magna est aliene afflic
tioni compati. maior autem pro
alienis peccatibz compungi. perfecta
rum enim mentis genus est delinquen
tes deflere. penitentibz indulgere.
aliena delicta propriis lacrimis
delere. In hijs opibz mentis nos
exercere debemus. qui exteriores
diuicias non habemus. Mag
na est enim eleosina. nudum ues
tire. maior autem indisciplina
tum morum doctrina ornare. op
timum vero eleosine genus. cor
ripere. consolari pusillanimes.
paciente esse ad omnes. hec richardus.

c

Et btūs bernardus. Plus ē
enī verbi pabulo victurā
ī ppetuū mentē reficē qm̄
ventrē piture carnis tero
pane saciare. Posuit etiā
p quosdā septē eleōsine
ptes. scilz docē ignorātē.
cōsulē dubitanti. ↄsolari
tristem. corrigē peccātē. re
mittē offendenti. portare o
nerosos et graues. et p oībz
orare. q̄ etiā in hoc v̄su cō
tinent'. Cōsule. castiga. solare
remitte. fer. ora. Ita tn̄ q
sub eodē intelligat' ↄsiliū
et doctrina. Tercia eleōsina
ↄsistit ī largicōe manuali
vn̄ dn̄s in euāgelio. Da
te eleōsinā. et oīa mūda
st' vob'. Et btūs augus. Eleō
sina mūdat pctā. et ipa
intpellat pro nob' ad dnm̄
q̄a quidq̄ dederim' ipm̄
ītegre possidem'. Si vis
eē ergo mercator optim'
da qd' nō potes optinē. ut
recipias qd' nō potis amit
te. Da modicū. et recipi
es centuplū. Da tpalem
possessionē ut ↄsequaris
hereditatē etnā. Plant' di
uites ↄsuetudiē īfirmita
tis sue. sz doleāt alit' se nō
posse. meli' enī faceret si

alit' possent. q si ↄsuetudīes
mutas egrotas. conceditur
t' vitē preciosis. Da paupibz vi
lia. h' augus. Et crysan'. Stul
ticia ē illic relinquē vn̄ es
exiturus. et illuc nō pmittē
quo iturus es. Illuc ergo sbāz
tuā colloca vbi patriam hēs
h' crysan'. De eleōsina ergo
petrus damiani sic dicit. O
v'tus eleōsine q̄ velut fluē
tū fontis irriguū. et pctōz
incēntamenta dectgis. et estu
anciū viciorū flāmas ex
tinguis. O felix eleōsina
q̄ de gehēne baratro tenebra
rū filios extrahis. et adop
tatos regni celestis luci pp
tue introducis. Tu de manibz
paupm volas ad celū. et
illic tuis amatoribz pparas
hospiciū. et prebes heredi
tatē īmarcessibilē. et celes
tis curie dignitatē. O mi
randa mire v'tus. q̄ peccōrū
oīm rubiginē purgat. fre
meciū pccōrū incitamēta
mortificat. et splēdore celes
tis grē. tenebrosas hoīm mē
tes illustrat. Felices nūdine
pbet' pa'is exiguus. acqri
t' regnū. porrigit' nūm'
ↄpat' aula celorū. nūqm̄
dō car' erit. q' ul' affcm̄ ul'

effcm̄ eleo̅sine nō habuit
ut s͡talz q̄ nō lꝫ re̅. habeat vo
lūtatem. et dū dōestice fa
cultatis res nō erubeant.
liberal' aīmi diuicias nō
D amittat. h' petr⁹ da. ⁋ Sūt
eciā s͡cdm quosdā vij eleo
sine corpales. s͡alz. pascere
esurieētes. potare̅ sicie̅tes.
vestire̅ nudū. recollige̅ hos
pite̅. visitare̅ īfirmū. redi
me̅ captiuū. et sepelire̅ mor
tuū. vn̄ versus. Visito poto
cibo redimo tego colligo cō
do. Iste igit' s͡t tres eleo̅sie̅
siue tā gn͡a eleo̅sinarū. p
quas peītes satisfac̄e debꝫ
pro pctīs suis suo creatori
Q̄sq̄s ergo lꝫ trenā sbām
tenet' ad manuale largitate̅
ut tribuat eleo̅sinā necitate̅
pacienti. s͡cdm mai⁹ t min⁹
put dicit thobias. Si multū
t' fuit. habūdant' tribue.
F si exiguū t' fuit. eciā exigu
um libent' ipti̅ri stude. ⁋ Si
q' vō trenā sbām nō hnt.
ut s͡t paupes. ul' religiosi
q̄bꝫ nō adest facultas rerū
tpaliū. seipōs offerāt dō
p cōtēptū mūdi. et amore̅
dei ac cōpassione̅ pximi. ut
p̄missū est. et acceptā ob
lacione̅ siue eleo̅sinā optu

lerūt dnō. ⁋ Carnis aūt ma
ceracio cōsistit in q̄tuor s͡alz.
orōnibꝫ ieiunijs vigilijs et
flagellis. De orōne s͡ciendū
Orō est cōgeries vocū ad a
liqd' optinendū in deū re
dencium. Ipa q̄ppe cū ex corde A
cōtrito et hūili fusa fuit re
missione̅ pctōrū a dnō et re
cōsiliacione̅ optinebit. De
hac dicit. io. abb' montis sy
nai ī tractatu de xxx gdibꝫ
sic. Orō s͡cdm q̄litate̅ eius
ē cōiunctio et vnio homis et
di. Scdm vō opacione̅. ē di
recōsiliacio. lacrimarū mr̄.
pctōrū ppiciacio. te̅ptacionū
pōs. tribulacionū mur⁹. an
gelorū opus. futura iocūdi
tas. v̄tutū fons. delicie aīe.
me̅tis illūinacio. despacio
nis securis. spei demōstra
cio. tristicie solucio. diuicie
mōchorū. q̄escenciū thesau
r⁹. h' iohis abb. Magnū e
nī remediū est penitētibꝫ
ipa orō. et contra te̅ptame̅
ta omīa munimetū egregi
ū. Quā eciā cōmendās btūs
bnard⁹ sic dicit. Quid orō
ne p̄ciosi⁹. q̄ deo ē sacrifici
ū. angelis orgaunū. s͡cīs cō
uiuiū. orātibꝫ p̄sidiū. cō
tritis vnguētū. peītentibꝫ

remediū. hostib; iaculū.
et teptatiōib; firmamē
tū. h' bnard'. Et put thōs
dicit. Sciendū scđm q̄sdā
q̄ dup̄x ē orō. q̄dā ē ꝯtēpla
tiuorū. quorū ꝯiūctio in
cel' est. et tlis q̄a to̅lit' est
delectabil'. nō est satisfc̄oria
Alia ē que pro pcc̄is gēitus
fundit. et tlis lȝ penā. et
ē satisfc̄onis ps. Vl' dicēdū
meli'. q̄ q̄lib; orō lȝ rōne
satisfc̄onis. q̄ q̄uis aliq̄
habeat suauitatē sp̄ūs. lȝ
tn̄ afflictionē carnis. q̄a
ut dicit grego'. Dū crescit
ī nob' fortitudo amoīs īt'i
mi. īfirmat' pculdubio
fortitudīe carnis. h' thōs.

De scđo scilȝ de ieiuniis
Nōndū q̄ triplex ē ieiuniū
Pimū ē corp'is a cibo mat'i
ali. scđm afflictiōis a gau
dio tp̄ali. t'ciū sp̄uale. a
pcc̄ō mortali. Et hoc tp̄li
ci ieiunio debem' castigaē
corp' nr̄m. parū eñ pdest
ieiunaē a cibo. n̄ ieiunet'
a pcc̄ō. De ieiunio tn̄ corp
ali sciendū. q̄ abstinēcia
a cibo mat'iali carnē affli
git et penā generat. et io
ē magna ps satisfc̄onis.
q̄a ut cōit' peītentib; ie

iuniū p pcc̄is indicit'. ut p
abstinēciā castigati. cici'
a suis scelerib; emūdet'. Et
de virtute ieiunij. Jo. abb' mō
tis synai ī tractatu de xxx
gradib; sic dicit. Jeiuniū ē
violencia natuē decisio de
lectaciōis gutturis. recisio calo
ris ꝯcupiē. meditacionū ma
larū et intēcionū sbcisio. li
bertas sopniorū. mūdicia
orōnis. aīe luminare. mētis
custodia. ꝯpūctiōis porta.
suspiriū hūile. ꝯtrīo hylaris
restrictio multiloquij. occasio
tranquillitatis. obie custos.
sopni euacuacio et alleui
acio. sanitatis corp'is. pccōrū
remissio. porta et delicie p
adisi. Sȝ lȝ ieiu^m tirānū. viȝ
gulā. que ē porta viciorū.
fluct' et vnda tēptacionū
et pfundū ignotarū v' indi
cabiliū īmūdiciarū. Ex q̄
eciā procedit ociositas mł'
tiloquiū risus. patracio scur
rilitatis. ꝯtradictio glacio. au
dacia. p̄sūpcio. amor mūdi
sordida orō. Q' aūt possidet
pacitū. ip̄e interpellat cōt'
eā et ille exorat'. gulā vīa
ōse opari nō sinit. Q' eñ
sc' sn̄ ... gustu illi'. penit'
p gule dulcedīez ꝯrūt delec

C tni. h° io. abb. ¶ Ieiuniu̅
āt dz h° ꝯtuor comitatu̅. scꝫ.
largitas leticia hō v mēsu
ra. De largitate dicit b̄ts
ieroni⁹. Qd̄ manducaturꝰ
eras si nō ieiunares da
paupibꝫ. ut ieiuniu̅ tuu̅
sit saturitas aīe. nō mar
subij lucru̅. De leticia dn̄s
dicit. Cu̅ ieiunatis nolite
fieri sicut ypocrite tristes
De hō ieiunij legit̄ in li
bro regu̅. qꝛ ionathas ꝑ
ueit hora̅. adiudicatꝰ fuit
morti. De mēsura dicit
b̄ts augꝰ. Nēs auiditate
ciboru̅ lassata. ꝑdit oro
D nis v̄tute. ¶ Nuc videndu̅
ē de vigilijs de q̄bꝫ dn̄s dix
it. Vigilate et orate ne in
tretis ītemptacione̅. Et b̄ts
petrꝰ in cano^{ca}. Sobrij esto
te et vigilate. Na̅ q̄ sobrie
viuit. agilior ē et expedi
cior ad vigilandu̅. Q̄ vō
repletꝰ fuit cibo. segnis erit
et piger ad mat̄ surgen
du̅. ad deu̅ laudandu̅. n^{c}
tlis potit cu̅ ps. Media noc
te surge ad co. . . Mat
ieiunia reddut hoies agi
liores et expediciores ad
vigilandu̅. De h° dicit ef
frem abb sic. Ad vigilādu̅

mltu̅ ieiuniu̅ valꝫ. Sicuti
enu̅ miles pliou̅ onē pre
grauatꝰ ꝑpedit̄ ad bellu̅
ita īpedit̄ mōchꝰ ad vigi
landu̅. cu̅ esciaru̅ largita
te turgescit. Nō enī possu
mꝰ vigilaē cu̅ fuit dapi
bꝫ vent̄ nr̄ onustꝰ. sꝫ op
pressi sopno. vigiliaru̅
fructus amittamꝰ et maxi
mu̅ detrimētu̅ aīe nr̄e
accipimꝰ. Vigilijs ergo
stude copulaē ieiu^{m} ut cūc
tis aīe virtutibꝫ florere pos
sis. ut caro tua subiecta sit
aīe tue. et ancilla famulet̄
dnē sue. h° effre. Et qꝛ vigi
lie q̄nda̅ fatigacioēꝫ seu
pena̅ ānexu̅ hnt. ido sut
ꝑtes satisfcōnis ꝑ pctīs.
Ad hanc igit̄ vigiliaru̅ v̄
tute sectanda̅. hortat̄ b̄ts
paulꝰ sic dicēs. In omībꝫ
exhibeamꝰ nosmetipōs si
cut dei mīstros in mlta pa
cia. ī tribulaciōibꝫ ī angus
tijs ī vigilijs ī laboribꝫ ī ie
iunijs &c. ¶ Ultīo etiā vi
dendu̅ est de q̄rto. scꝫ. de fla
gellis. q̄ ꝑmo ꝯsistit ī ar
mis penitencialibꝫ. scꝫ. cine
cilicio et lacrimis. dein in
pectoris tonsioē. inde genu
flectioē et disciplis. Itē in E

afflictōe pegrinacōis
Itē in tribulacōe et cui9
libz egritudīs afflictōe. q
lia flagella sustinuit iob
Quilibz ergo penitēs. prius
contᵃ dn̄m p sua scelera
peccauit. studeat de istis
flagell' assumē. et suo cre
atori. p alia opa penalia
satisfacē. et qui prius p ob
lectamēta carnalia recessit
a deo. nc p afflictionē car
nis et amaritudiez pnīe
iterū conūtᵃ redīe. De hoc
pe. da. sic dicit. Optīe pe
nitz. q dū carnē verberibz
macerat. lucrū qd delcā
cioē carnis amiserat. afflic
tionibz recōpensat. Et salu
brē illi nc amaritudiez in
gerit. cui9 olī noxia delcā
cioē peccauit. Nichil dif
fert quibz penis caro pe̅i
tentis addicitᵃ. dūmō vo
luntas p̄cedentis illecebre
vicia repressi corporis afflic
tioē mutetᵃ. q̄a qd leta ca
ro traxit ad culpā. afflicta
reducit ad veniā. hᶜ pe. da.
Vn̄ q̄sq̄s p suis excessibz se
hᶜ nō afflixit. nec a deo fla
gellatus fuerit. a cōsorcio fi
liorū dei alien9 erit. Vn̄ bt̄s
aug9. Flagellat deus om̄

filiū quē recipit. et tu excep
tus eris. Si fuis exceptus a
passiōe flagellorū. nō eris
ī nūo filiorū. hᶜ aug9. Sig
tur p3 de satisfacōne. q ē p̄s
tercia pn̄ie. Post hᶜ oia est
sciendū. q̄ vn9q̄sq; tanto
maiorē afflictionū pn̄ie
seu satisfacōnis p suis pctīs
debz assumē. q̄nto recordatur
grauiora et multipliciora cōmīa
contᵃ suū creatorē se cōmisis
se. Vn̄ btūs grego9 ī qdā omē.
Vn9q̄sq; in tanto maiora
q̄rat bonoz opm lucra p pe
nitēciā. q̄nto grauiora sibi
intulit dāpna p culpā. Nec
enī p par fruct9 ēē boni opis
debz. ei9 q min9 et ei9 q am
pli9 delinqt. tanto q̄sq; dz a
se illicita absīdē. q̄nto se me
minit et illicita pp̄etrasse.
hᶜ grego9. In istis vbis vni9
cuiusq; cōsciā quēritᵃ. dz enī q
libz seipm discutē. et ī quibz
et in q̄ntis pctīs deliquit at
tendē. et prius excessit. scd̄m
mai9 et min9 suis delictis
remedia p̄faciora pn̄ie stu
deat adhibē. et tn̄ sp cū hō
de mīa dei p̄sumē. sic tn̄ dz
p̄sumē. ne cōtingat ex alīq
negligēcia securitate torpere
Et q̄uis cōditor nr̄ nō pas

cat' cruciatibus nostris. vult tamen
ut qui voluptate delectati ab eo
discessimus. per fletus et lamen
ta cruciati. iterum ad ipsum
redeamus. Ista tangit beatus
gregorius in cura pastorali sic di
cens. Ammonendi sunt qui perpetrata quidem
peccata deplorant opera ut consum
mata mala perfecta diluant
lamenta. ne plus astringantur
in debito perpetrati operis. si
minus solvunt in fletibus satis
factionis. Scriptum quippe est. Potum
nobis dedit in lacrimis in men
sura. ut videlicet uniuscuiusque mens
tantum paenitendo compunctionis
sue bibat lacrimas. quantum se
deo meminit aruisse per culpas
Admonendi sunt ut incessanter
commissa ante oculos reducant
atque vivendo agant ut a dis
tricto iudice videri non debe
ant. Unde david cum peteret ve
niam, dicens. averte oculos
tuos a peccatis meis. paulo
superius intulit. delictum meum
contra me est semper. Ac si dicat. Pec
catum meum ne respicias pos
tulo. quia hoc respicere ipse non
cesso. Admonendi sunt ut singu
la queque admissa considerent.
ac singillatim ea in se puni
ant. Unde per ieremiam dicitur. Di
uisiones aquarum deduxit oculus

meus. Diuisas quippe ex ocu
lis aquas deducimus. quando peccatis
singulis dispertitas lacrimas
damus. Non enim uno eodemque tempore
eque mens de omnibus dolet. sed
dum nunc huius, nunc illius culpe
memoria acrius tangitur. simul
de omnibus in singulis commota
purgatur. Admonendi sunt eci
am. ut de misericordia quam postu
lant presumant. ne vi immo
derate afflictionis intereant.
Neque enim pius dominus ante deli
quentium oculos flenda peccata
opponeret. si per semetipsum ea
districte ferire voluisset. Con
stat enim quod a suo iudicio ab
scondere voluit. quos mise
rando preveniens. semetipsos
iudices fecit. Unde per paulum
dicitur. Si nosmetipsos iudi
caremus. non utique iudicare
mur. Rursumque ammonendi sunt
ut sic de spe fiduciam habe
ant. ne tamen incauta securita
te torpescant. Plerumque hostis
callidus mentem quam peccato sup
plantat. cum de ruina sua
afflictam se respicit securi
tatis pestifere blandiciis se
ducit. Modo enim aliorum
sunt graviora. modo nichil esse
quod perpetratum est. modo miseri
cordem deum loquitur. modo ad

huc ſbſeques tps ad pniaꝫ
pollicet᷑. ut dū plꝰ mens
decepta ducit᷑. ab īteciōe
pnie ſuſpendat᷑. ꝗtenꝰ tc
bona nulla pcipiat. quā
nc mala nulla ꝯtriſtat
et plenꝰ obuiat᷑ ſupplicijs.
qͣ nc gaudet eciā in delictis
Et nōndū q̄ ds nc cruciati
bꝫ nris nō paſcit᷑. ſꝫ delicto
rū morbos medicamētis
ꝯtrijs medet᷑. ut q̄ volupta
tibꝫ delectati receſſimꝰ. fletu
amaricati redeamꝰ. et qui
p illicita defluendo cecidi
mꝰ. eciā a licitis noſmet
ipōs reſtringamꝰ. et qd᷑ in
ſana leticia īfuderat. ſa
lubris meſticia exurat. et
qd᷑ vulneraverat elacio ſu
pbie. curat abiectio huīl
vite. hꝰ gregoꝰ. Iſta igit᷑
dcā iā colligē poſſumꝰ. v
nūquēqꝫ penitentē debē
pfectā penitēciā put pec
cauit ſuis ſcelerib⁊ adhibē
ſi deſiderat pfectā ſanitatē
aīe. et veniā ſuorū criminū
a dnō optinē. ¶ Filius

F

Quero eciā de hoc v
trū pnia debeat
uſqꝫ ad finē vite durare

G

¶ Pē. ca. 2ᵐ. Dē. ¶ An nō
Duracioē pnie. ſcīe

debes. q̄ pniam extiorē nō
optꝫ eē ppetuā. ſꝫ tm̄ ītiorē
diſtīguit᷑. Eſt enī pnia īti
or ſcd᷑m habitū. et hᵉ debꝫ
eē ppetua. Alia ē ſcd᷑ꝫ actū
et hāc nō optꝫ eē ppetuā.
Sp enī tenet᷑ qs ad ītiorē
pniaꝫ habitualē. q̄ vellet
nō peccaſſe. et vlt de cetero
nō peccarē. ſꝫ ad extiorē nō
tenet᷑ ſp. ¶ Ptea ē aliꝰ do
lor rōnal᷑. q̄ eſt pcī deteſta
cio. Aliꝰ ē ſenſibilis. q̄ ē paſ
ſio. et pmꝰ dolor ſp dꝫ eſſe
in pnia. ſcd᷑s vō nō ē de ne
ceſſitate. ¶ Et q̄uis hō nūq̄
ſit certꝰ de pcī remiſſioē.
tm̄ ppt hoc nō optꝫ pniam
extiorē eē ppetuā. qͣ nō ex
igit᷑ in talibꝫ certitudo ſcīe.
ſꝫ ſufficit certitudo ꝯiecture
pbabil᷑. ut ē qn̄ facit hō pro
babilit᷑. qd᷑ ex pte ſua erat
dolendo. ꝯfitendo. ſatiſfaci
endo. cauēdo. ¶ De hac pnia
thōs de aqno dicit ſic. Dupˣ
ē pnia q̄dā intior. alia ex
tior. Intior ē q̄ qs dolꝫ de pᵉ
cato ꝯmiſſo. et talis pnia. dꝫ
durarē uſqꝫ ad finē vite. ſp
enī [debꝫ] homī diſplicē qd᷑ pec
cauit. ſi enī placet peccaſſe.
iā ex hoc ipō pcīm īcurret.
et fcm̄ venie pderet. Exti

H

I

or ē. quia q̄s extiora signa
dolouis ōndit. et ubotenꝰ
pc̄m sua ↄfitet̄ sacdoti ab
solueti. et iux̄ eiꝰ arbitriū
satisfacit. et hāc nō optet
durare usq̄ ad finē vite. s̄z
usq̄ ad determinatū tp̄s scd̄m
mensurā pc̄i. Vn̄ eciā plo
ratꝰ et lacrime ad actū exti
oris pnīe ptinet. q̄ nō solū
nō debz ēē ↄtinuus. s̄z nec
eciā oportz ut duret usq̄
ī finē vite. qz merces opis
pēitentis ē plena remissio
pc̄i. et q̄ntū ad culpā. et
q̄ntū ad penā. Post cuiꝰ
ↄsupsionē nō est nc̄c̄e qd̄ hō
vlt̄ius exteriorē pnīaz agat.
p hoc tn̄ nō excluditr̄ ↄtinuu
tas pnīe q̄lis dc̄a est. Circa
hoc sciendū eū ↄtricio q̄ntū
ad id qd̄ ē displicēcia q̄dā
ī appetitu rōnis. sit actꝰ pe
nitēcie v̄tutis. nūq̄ pt̄ ēē
supfluū. sicut n̄c q̄ntū ad
itensionē. ita n̄c q̄ntū ad
duracioēz. n̄ scd̄m q̄ actus
vniꝰ v̄tutis īpedit actū al
tius magis nc̄c̄riū p tp̄e il
lo. Vn̄ q̄ntūcūq̄ hō ↄtinue
ī actibz suis displicēcie ēē
possit magis meliꝰ ē. dū
mō actibz aliarū v̄tutū
vacet suo tp̄e. scd̄z q̄ optet

Sz passiones pnt̄ tp̄e supflu
ū et diminutū. et q̄ntū ad
itensioēz et q̄ntū ad duracoēz
Et iō sicut passio doloris
quā voluntas assuīt. dz esse
modērate intēsa. ita dz mo
dērate durare. ne si nimis du
ret hō in desparacioēz et pu
sillaīmitatē et huiꝰmoī
vicia labatr̄. Vn̄ ad v̄tutē
ptinz tenē mediū ī passio
nibz. t̄sticia aūt q̄ in appeti
tu sensitiuo pēitētis ↄsequitr̄
ex displicēcia voluntatis.
passio q̄dā est. ideo modera
da ē scd̄m v̄tutē. q̄a eiꝰ su
pfluitas ē viciosa. q̄a idu
cit ī desparacionē. Vn̄ apls.
Cōsolemi sz. pēitēte. ne forte hꝰmoī
te habūdāciori t̄sticia ab
sorbeatr̄. q̄ huiꝰmoī ē. t̄t̄lis
ↄsolacio dz ēē moderatiua
t̄sticie. Et nōndū q̄ gaudi
ū sc̄li impeditr̄ p dolorē ↄt̄
cois. nō aūt gaudiū qd̄ de
deo ē. qz hz ipm̄ dolorē pro
materia. h̄c thōs de aq̄. P hꝰ
igitr̄ dc̄a informamr̄ qd̄ de
bita pnīa et cōgrua si ad
hibetr̄ certis excessibz v̄ pc̄is.
postq̄ pfc̄a et ↄsūmata fuīt.
plenā remissionē pc̄orū.
q̄ntū ad culpā et q̄ntū ad
penā homi optinebit. post m

n

cui⁹ affecutionẽ nõ ẽ necẽ
ut hõ vlti⁹ agat p̃niam
exterio͛ẽ. Circa qd͛ etiã no
tandũ. q̃ p̃nia nõ ẽ ꝯside
randa c̃m q̃ntitatẽ tp̃is.
ſꝫ ſc̃dm q̃litatẽ ꝯpũctiõis
et emẽdaciõis. Nã q̃nto q̃s
pl⁹ ĩ fletibꝫ ꝯpũgit͛. tn̄
maiorẽ p ſuis reatibꝫ dolo
rẽ hꝫ. tãto citi⁹ a ſordibꝫ pctõ
rũ purgat͛. Ꝟñ dauid et
petr⁹ poſt ꝯfeſſionẽ ꝛ lacri
mas ſtatĩ mũdati ſt͛. De
hoc dicit aug⁹. Nõ ꝯſtituit
p̃niẽ modũ in tp̃is q̃ntita
te. ſꝫ ĩ cõpũctiõis et correcti
onis q̃litate. Nã dauid et
petr⁹ ꝯfeſſione ꝛ lacĩmis ſta
tĩ mũdati ſt͛. et latroni in
cruce ꝯfitẽti dcm̃ eſt ĩ ipſo
mortis articulo. hodie mecũ
eris ĩ padyſo. In actiõe ergo
p̃niẽ nõ tm̃ ꝯſiderãda ẽ mẽ
ſura tp̃is q̃ doloris. h͛ aug⁹.
Ꝟñ ſt͛ nonulli p̃nitẽtes q͛
ſtatĩ exordio ſue ꝯuſiõis pc̃
catã q̃ ꝯmiſerũt ad metis
oculos rõducũt. Et ſe ꝓpter
illa ĩ fletibꝫ pũniũt. atq̃
ab oĩ ĩq̃naciõe viciorũ cuſ
todiũt. Hij tñs q̃nto feruẽ
ci⁹ hoc pagũt. tanto cici⁹ a
ſuis crĩibꝫ purgat͛. Ỽt͛s g͛
gori⁹. de hoc ĩ tractatu ſup

Cañ. exponẽs illud v̓bũ. Sur
ge amica mea. ſic dicit. Sur
git amica cũ a pcc̃i ꝑpetraci
one ſe erigit. veit cũ p bona
opa deſiderij ſcĩ paſſibꝫ ad
celeſtia tendit. Sat etenĩ mẽs
cũ p̃tite vite turpitudĩeꝫ cõ
ſpicit. cũ pcc̃a ſua rñiat que
fecit mor ſecũ in ꝯſcĩa eru
beſcit. et q̃cuq̃ in mũdo di
lexit. ad odiũ ſibi trãſferẽs
fletibꝫ ſe pũnit. et ipã p̃nia
ſcã robuſtior ab omĩ ĩqui
naciõe ſe eruit. ab omi tor
poẽ negligẽcie ſe excutit.
et in ĩfimis cogitaciõibꝫ nõ
iacẽat. ſꝫ ad appetẽda celeſ
tia p ſcã deſideria ſe extẽdat
H͛ itaq̃ mẽs ſurgit et veit
q̃ a corpis ĩfirmitate p cõ
pũctionẽ ſe erigit. et ſcãs ſtu
dijs ſe exercẽs. ad etña pe
dibꝫ amoris currit. h͛ gre⁹.
Qñto igit͛ q̃ſq̃ valenci⁹
ĩ fletibꝫ ꝯpũgit͛. tãto pfec
ci⁹ purgat͛. et q̃nto ẽ pur
gacior. tanto ad ꝯtẽptũ tẽ
paliũ fit forcior. et ad deſi
deranda celeſtia efficit͛ fer
uẽcior. h͛ võ opat͛ diũa grã
q̃ talibꝫ infũdit͛. De hoc dic͛
hugo de ſcõ vict͛. Tũc võ in
quibꝫ mal' ſim⁹. agnoſcim⁹.
q̃n p infuſionẽ diuĩe grẽ il

luminati. dulcedinem spiritualium
bonorum aliquatinus degustare
valemus. Et iterum est. quod post ac
ceptum donum gratie continuo mens
ad lamenta soluitur. dolore pas
citur. fletibus delectatur. et tanto
iam in peccata mala preterita to
lerat. quanto ardencius eum iam no
amonita. ad bona futura sus
pirat. Iam non solum mundum de
serit. sed fugit. non solum postpo
nit. sed odit. et que prius timore
coacta. ea que illicite posside
bat derelinquit nunc salubri dolo
re compuncta. eciam hiis que huma
ne condicionis infirmitas ex
igit necessitatibus deseruire in
gemiscit. et sicut prius pro timo
re ab illicitis mundi se seques
trauit. ita nunc omnem mundi spe
ciem. quantum possibile est in hac
adhuc mortalitate viuenti a
cogitacione funditus excludit.
Hec gregorius. Ecce ad quanta perfecti
onem perducit lacrimarum effusio
et cordis compunctio. De ipsa e
nim dicit beatus gregorius. Sola est
compunctio que facit animam horres
cere purpuram. desiderare cili
cium. amare lacrimas. fugere ri
sum. magna agere. et humiliato
corde. iuste operari. et super peccatis ti
mere ac tremere. hec gregorius. Dicitur
autem penitenciam homini et compunctio

nem infundendo. eius conscienciam
purificat a peccatis fedis. Nul
la enim conueniencia nec comman
sio potest esse lucis ad tenebras
nam que communicacio diuine ma
iestatis et iniquitatis. Sed sta
tim ut ingressus fuit dominus per
radios sue virtutis impingit
in tenebras. dissoluens et dis
sipans in momento in ictu o
culi quecumque inuenit fedita
tis. Cum sic compungit. Nam plu
rime sue penitencie. non potest anima.
mala que commisit ignorare. sed
statim ut cognita ~~fuit~~ fuerit
displicent vehementer. quia autem dis
plicent penitus commisisse. Ex
hoc ergo penitencia surgit anime cog
nicio. ex cognicione procedit
displicencia. ex illa autem sur
git penitencia. ad quam ut ait
crisostomus. semper omni interuallo
sequitur indulgencia pecca
torum. non enim potest se continere
illa benigna dulcedo. et
dulcis benignitas que est in
visceribus misericordie dei nostri. cum ex
corde nos peccare et dolere cog
noscit. sed ad gemitum offensam
in se commissam misericorditer in
dulgebit. nec imputabit
ut pro illa eternum puniat. sed
pie relaxabit. Unde augustinus super
illum locum psalmi. Quorum tecta

sunt peccata. id est cooperta vel abolita
si enim texerit peccata. noluit
advertere. si noluit advertere. no
luit animadvertere id est punire
sed ignoscere. Ita ergo dicit a
deo tecta. ut deus non videat.
id est eternaliter puniat. Videre
enim deum peccata est ad penam im
putare. Avertere autem faciem a
peccatis. hoc est ea ad penam
non reservare. hec augustinus. Item
leo papa. Quibus deus dimittit
peccata. tegit. ne in iudicio reue
lentur. Ex hiis aperte ostenditur
quod deus ipse penitentem soluit a
debito pene eterne. scilicet et tunc
soluit. quando intus illuminat
inspirando veram cordis contritio
nem. cui sententie racio suffra
gatur. et auctores attestantur.
Non enim vere compungitur de pec
cato homo cor contritum et humi
liatum. nisi in caritate. Qui autem
caritatem habet dignus est vita
~~morte~~ Non enim simul dignus
est vita et morte. Non est igitur
tunc ligatus debito eterne mor
tis. Filius enim ire esse desiit.
ex quo diligere et penitere in
cipit. Extunc igitur solutus
est ab ira que manet super illum
qui non credit. Ipse enim solus
est qui tollit a suis fidelibus
et penitentibus peccata commissa.

testante beato augustino qui dicit. Non
tollit peccatum nisi solus ~~deus~~ christus
qui est agnus tollens peccata mundi
Tollit autem et dimittendo que facta
sunt. et adiuuando ne fiant. et per
ducendo ad vitam. ubi omnino fieri
non possint. hec augustinus. Unde ex pre
cedentibus colligere possumus. quod
per contritionem et penitentiam peruenitur
ad amorem dei. Cum igitur inter
deum et animam non cadat medi
um nisi solum peccatum. Dicente ysa
ia. Iniquitates nostre diuiserunt
inter nos et deum nostrum. que peccata
cum fuerint per penitentiam et spiritua
lia exercicia de medio sub
lata. statim amor dei tamquam ca
lor ab igne radius a sole pertin
git ad animam. ex cuius contactu
incipit et ipsa calescere. et vice uer
sa deum vehementer diligere. Unde
beatus bernardus dicit. Amor dei
amorem anime parit. et preuenit
Sicut enim sol radium suum super
rem obiectam proicit. et per modum
reflectionis de re obiecta calor
contra solem reuertitur. sic deus cari
tatis calorem sue dilectionis super
animam proicit. et de anima ad de
um redit. ut sic dilectum deum re
diligat. a quo misericorditer
est preuenta. Filius.

Quero eciam utrum bona
opera et meritoria per pec

catū sequēs mortificata.
itm̄ possit p pniām sequē
te reuiuiscē sīu r̄stauraī.
Spero qꝫ [Pc. ca^m m^o.]
bona opa et mito
ria q̄uis p pcīn mortificēt̄
tū p pniām sequēte viuifi
cant^r. Vn̄ thōs de aq̄no. Q̄
dā dixerūt qꝫ opa mitoria
p pcīm sequēs mortificata
nō reuiuiscūt p pniāz sbseq
te. ↄsiderātes qꝫ opa illa nō
remanēt. ut itm̄ viuificari
possēt. sꝫ hoc īpedie nō pt̄ qn̄
viuificetur. Q̄ at nō hn̄t
vī et efficaciā pducēdi ī vitā
etnā. pueīt ex īpedimēto p^c
cati sbueniētis p qd̄ hō reddi
tur īdign9 vita etna. Hoc at̄
īpedimētū tollit^r p pniām
inq̄ntū p ea remittūt^r pcā.
Vn̄ restat qꝫ opa p̄us morti
ficata p pcīn p pniāz recupe
rant efficaciā pducendi eū
q^i fecit ea ī vitā etnā. qꝫ ē ea
reuiuiscē. Et ita ptꝫ qꝫ opa
mortificata p pniām reui
uiscūt. hc̄ thōs. Vn̄ vsq. Que
sb mōrli bona fiūt. dat bō
re. Cor reddē ȳmile minuūt
tormētū gehēne.
Quero vtrū. [Filius]
assūpta ul' pacta
pnia remaneat pcōrū re

liq̄e p q̄uas hōies ad iterū
peccandū disponūt^r. [Pater]
Sciendū qꝫ. [ca^m q^m.]
q̄uis q̄s agat ul'
pegerit pniām. reliquie tn̄
pcōrū remanēt. ꝓpt' vicia
p̄us ↄtracta. scdm̄ mai9 et
min9. q̄ disponūt ad uelle
pcandū. q̄admodū rema
net fomes post baptismū
sꝫ tn̄ diminute ꝛ debilitate
ita qꝫ nō pūt dnāri volētī
resistē cū adiutorio dī. Vn̄
thōs de aq̄. Notandū qꝫ p^c
catū mōrle ex pte ↄūsiōis
īordinate ad bonū ↄmūtabi
le q̄ndā disposicioēꝫ causat
ī aīa. ul' etiā habitū si act9
frequēt' iteret^r. Culpa vero
mōrl' pcī remittit^r. ī q̄ntū
tollit^r p pniāz et grām. au
sio mētis a deo. sblato at
eo qd̄ est ex pte auisiōis. ni
chiloīn9 remanē pt illud.
qd̄ est ex pte ↄūsiōis īordiāte.
cū hanc cōtingat eē sn̄ illa.
et id nichil ꝓhibet. qn̄ remis
sa culpa. remaneat dispo
sicioēs ex p̄cedētibꝫ actibꝫ cau
sate. q̄ dicūt^r pcī reliq̄e. re
manēt tn̄ debilitate ꝛ dimi
nute. ita qꝫ homī nō dnānt^r.
et hoc magis p modū habi
tuū. sicut et remanet fomes

post baptismū. Pctm tamē
qnq; inducit debilē disposi
cionē. ut potē p actū vnū
causatā. Qnq; aūt fortiorē
causatā p mltos. Sz dns
qnq; tanta cmocione cuūtit
cor hoīs. ut subito pfcē cōse
quat^r sanitatē spuālē. nō
solū remissa culpa. sz subla
tis omībz pcti reliqs. ut patz
de maria magdalena. Qnq
aūt pus remittit culpā
p grām opantē. et postea
p grām coopantē successiue
tollit pcti reliquias. hec thōs
Vnd sc̄ nōnulli penitētes. q^
forti cogitacioē a delectacioī
bus carnis se sepant. nichil
volūt illicitū in sua cogita
cioē tolerare. carnis stimulū
pfcē cupiūt vincē. et ad su
ma vtutū desiderāt pficē.
sz tn̄ ad huc de corrupcione
corpis cdiccionē senciūt.
icentiua carnis a^t alias tēp
tacioēs tolerātes. De hoc
btūs gregori9 viii moliū sic
dicit. Mēs homīs pniē do
loribz pressa. isemzipā cō
stringit^r. atq; a cūctis de
lectacoībz carnis forti cogi
tacione sepat^r. ad sūma p
ficē appetit. et tn̄ ad huc de
corrupcioē corpis cōtradcō

nē sentit. Vnd p iob dr̄. Cir
cūdedisti me carcē. Carcere
hō circūdat^r qr plerūq; et vir
tutū prouectibz ad alta sur
gē nitit^r. et tn̄ carnis sue cor
rupcioē īpedit^r. Sz scī viri q°
mūdioī corde celestiū archa
na cdiderant. auctis ad hec
cotidie ardoribz anhelant.
ibi iā plene sacīari desiderāt
Vnd ad huc parū aliqd ore
cteplacōis degustāt. pfcē
cupiūt carnis stimulū vicē.
nichil ī cogitacioē illicitū de
ei9 iā corrupcioē tolerarē. sz
qr scptū est. Corpus qd cor
rūpit^r aggrauat aīam. itē
cioē quidē iā ultra semet
ipōs eminet. sz tn̄ ad huc ī
firmitatis sue inctis motibz
sbditi corrupcioīs se carcere
clausos dolēt. Sz tn̄ nec a
iustis supbe requirit^r. q̄ aiore
vitatis accensi. ifirmitatis
sue angustias tnsgredi p
fcē cōcupiscūt. Nec ab auc
tore iustorū iniuste dispo
nit^r. qr elcōrū suoz uota.
differēs cruciat. cruciās p^
gat. ut ad pcipiēdū qd de
siderāt qnq; meli9 cuales
cant. Elti aūt quousq; ab
ītima qete differūt^r. ad cor
suū redeūt. ibiq; a carnis

ſue tumĺtibꝫ abſconſi quaſi
amenıſſimū ſecretū petūt.
ſꝫ in eo ſepe tēptacōis acule
os ſenciūt. carnis īcentiua
paciūt᷑. et ibi grauiſſimos
labores pferūt. ubi magnā
requiē a labore q̄ſierūt. hᷤ
gregꝰ. Sꝫ penitentes uł iā per
pniām emūdati. nō debēt
turbaı̄. ſi pcc̄a pꝰus ꝯmiſſa.
uł queciūqꝫ alia. eorū corda
pulſent aut tēptēt. dūmo la
borent ne cadant ī opus uł
ꝯſenſū pcc̄i. Nā ſuſtinē tēp
taciones ſīn pſōē puoꝝ ogm
nō est dapnacio. ſꝫ pociꝰ oc
caſio augende v̄tutis. Teſta
tur hoc yſidorꝰ q̄ dicit. Qui
ad pniām cōuertūt᷑. pturba
ri nō dn̄t ſi rurſū pꝰ emū
dacionē relicta vicia corda
pulſet. dūmō nō erūpant
in cōſenſū uł opus. ferre enī
cogitacōes ſīn pſōne vicioꝝ
nō est ad dāpnacōēꝫ. nᷤ est
occaſio ſcꝫ eundi t̄mis. ſꝫ pociꝰ
augende v̄tutis. Utile enī
ē ſeruo dei poſt cōuerſionē
tēptaı̄. q̄tenꝰ a torpore neg
ligēcie ſollicitātibꝫ vicijs ad
opa virtutis aı̄m p exrciciū
paret viciorū. hᷤ yſidorꝰ.
Sciendū ecıā qꝫ ſt̄ nōnulli
penitētes. q̄ ſe pro ſuis exceſſi

bꝫ lamētis afficiūt. ſꝫ finita
orōne aı̄m ad gaudia temᷓ
lia relaxāt. et fit ut p nimi
ū riſū hoc pdant. qꝫ pꝰus p
gemitū lucrati fuerāt. De hoc
dicit btūs gregꝰ ſr̄ ezechelē
Sūt nōnulli q̄ iā a vicijs ſe
abſtinēt. ac ī v̄tutibꝫ exrcent
et maloꝝ p̄titorū ꝯſcāꝫ lamē
tis ſe in p̄cibꝫ afficiūt. ſed
finita p̄ce. leti tpalibꝫ gau
dijs negligētē aı̄m dimit
tūt. nᷤ curāt ne in eis lacri
marū menſurā īmoderata
gaudia trāſeant. fitqꝫ ut bo
nū nimie ridendo pdant.
qd̓ plangendo lucrati fue
rant. hᷤ gregꝰ. Sūt eciā nō
nulli q̄ iā p̄ua acta nō ſo
lū deſerūt. ſꝫ eciā cū mag
nis gemitibꝫ q̄ ſe male egiſſe
meminerūt deplorāt. et tn̄
cū recordant᷑ eorū q̄ cōt
dnīm pᷤcūdo egerūt. magno
tiore ꝯcutiūt᷑. et q̄uis ſe
pſcē ad deū ꝯūtant. tn̄ de
ſua ſalute ſolliciti formi
dāt. Nā ad mēoriā veniūt
p̄ua opa q̄ pꝑetrauerūt.
et vtrū digne illa defleue
rūt neſciūt. et plerūqꝫ iā
omīps dꝰs pcc̄a relaxat. ſed
tn̄ afflicta mēs dū valde
ptimeſcit de venia t̄pidat.

Hoc tangit btūs gregorius in
moliū sup illo iob. Et ser
uus lib a dnō suo dites. Scp
tū qppe ē. oīs q' peccat ser
uus ē pctī. qr nimirū q̄sq̄s
se puo desiderio sbicit iniq̄
tatis dnīo. dudū libea me
tis colla supposiut. sz huic
dnīo ꝯtdicim9. cū iniq̄tati
q̄ nos cepat reluctam'. cū
ꝯsuetudini violent' resisti9.
et desideria pūsa calcātes.
conť hāc ius nob' libertatis
īgenite vēdicam9. cū cul
pā peītudīe pcutim9. & ma
culas sordiū fletibz laua9
Plerūqz at iā quidē mēs
qd' puerse egisse se mēinit
deplorat. iā pua acta nō
solū desit. sz amaīssis etiā
lamētis punit. sz tn̄ dū eo
rū que egit remīsit'. qui
de iudicio pauoē tenetur.
iā se pfcē ꝯūtit. sz ad huc se
pfcē in securitate nō erigit.
qr dū q̄nta sit districtio ex
tremi examīs pensat. int'
spem & formidinē sollicita
trepidat. q̄a iustg iudex ve
nies. quid de pctis reputz.
q' relaxat ignorat. nā qm̄
praua ꝯmiseit mēinit. sz
an tōmissa. digne desleue
rit nescit. ac ne culpe īma
nitas modū pnīe t̄nseat
metuit. et plerūqz culpā iā
veritas relaxat. Sz mēs af
flicta ad huc de venia dū
valde sibi sit sollicita trepi
dat. Seruus ergo hīc iā lib nō
ē. qr pctm̄ suū hō iā corrigē
do et peītēdo deserit. sz tn̄ ad
huc districtū iudicē de ei9
retributioē ptīescit. Ibi ergo
seruus a dnō lib' eit. vbi de p'
cati iā venia dubietas nō
eit. vbi iā securā mētē culpe
sue mēoria nō addicit. vbi
nō sub reatu aīm9 trepidat
sz de ei9 indulgētia liber ex
ultat. Sz si nulla ibi hō pctī
sui mēoria tangit'. ereptū
se eē vn̄ gratulat'. a' quō lar
gitori suo grās refert de veīa
quā accepit. si intueēnte ob
liuione t̄nsacte neq̄ue eē se
pene debitorē nescit. Neqz
enī neglecte ptereundū est qd'
ps ait. Mīas dnī ietnū cā
tabo. Quō enī mīas dī in
etnū cantat. si se fuisse mi
serū ignorat. Et si misēie
t̄nsacte nō mēinit. vn̄ mīe
largitori laudes reddit. Sz
rursū querēdū ē. quō elcō
rū mēs pfecta eē in btītudīe
possit. si hāc int' gaudia me
moria sui reatus tāgit'. Aut

+a

quō pfrē lucis claresat glo
ria. quā reducta ad aīm
obūbrat culpa. Sz sciendū
ē qr sicut sepe nūc tristiū leti
remīscim⁹. ita tūc tūsacte ne
quicie sīn lesioē nīe btītudi
nis recordam⁹. Plerūqz enī
īcolumitatis tpe ad memoriā
dolores ptitos sīn dolore re
ducim⁹. et quo egros reco
lim⁹. eo īcolumes pl⁹ ama
m⁹. Erit ergo et in illa btī
tudīe culpe meōria nō que
mētē polluat. sz qletitie ar
cius astrīgat. ut dū doloris
sui aīm⁹ sīn dolore remīscit.
et debitorē se medico verius
ītelligat. et eo magis accep
tā salutē diligat. quo mo
lestie mēinit quā euasit.
In illa enī letīcia sic tūc sine
tedio mala nrā ꝯspicim⁹.
sicut nūc in luce positi. sīn vlla
cordis caligine aiō tenebras
videm⁹. qr et si obscurū est
qr mēte cnim⁹. de iudicio ē
hoc lūis. nō de passioē cecita
tis. Et īetnū ergo laudes
mīe largitori nrō referim⁹. et
neqq̄ miseria ꝯsciē grauam̄
qā dū mala nrā sīn aliquo
mētis malo respicim⁹. et nū
qr erit qr corda laudātiū de
trāsactis iniqtatibz polluat
et sp erit qr hec ad laudē libā
cioīs accendat. vt gregori⁹. Ex
hijs ergo dc̄is scīssimi viri
colligē possum⁹. difficile pos
se hoīem pfcām securitatē
in hac vita de remissioē pcōr
tpē. Vbi enī libertas et omīs
salutis pfcā securitas. ī etna
solū patria habebit̄. Et ideo
laborare dēm⁹ quē⁹ p pniaz
et bō opa ad illā requiē. vbi
null⁹ timor. sz pfcā securitas.
et secura iocūditas ē. puenie
valeam⁹. Et qmuis supi⁹ dic
tū sit qr p actū cōgruā. et de
centi pniā. nō sit opus ut hō
agat vltiꝰ pniaz extiorē.
sz qa incerti sum⁹ de pfecta
pcōrū remissioē. io valde sa
lubre ē oībz. maxīe tū illis
q̄ multa scelera et enormia
ꝯmiserūt. ut qr diu ī hoc cor
pusculo durāt ī pnia. tā
extiori qr intiori se exercere
studeat. meli⁹ ē ampli⁹ facē
qm min⁹. ut ex hoc tanto
maiorē fiduciā de venia pec
catorū ac celesti glā in suis
extremis habeat. qnto ꝯstā
ci⁹ et diuci⁹ ī castigacione
sui corpis et bonis opibz mō
pdurant. De hoc hugo de
scō victore sic dicit. Pnia
alia ē extior alia iterior x

Exterior ē in afflictioē carnis
Interior ē in cōtricioē cordis.
p exterioreē castigat culpa p
ui opis. p iteriorē emūdatur
culpa p̄ue voluptatis. Sedz
qntitatē delicti mēsura cor
rectiōis pēsanda ē. Agite i
qr fructus dignos pnīe. Aliud
ē eni fcūs pnīe. aliud ē ipa
pnīa. si displicz t qd fecisti.
pnīam agis. si psequeris et
punis qd fecisti fruct9 pnīe
facis. Et ipa scdm mēsurā
delicti correctiōis mēsura pē
sanda ē. ideo fruct9 dignos
pnīe nos facē optet. Si i cor
rectioē minor ē afflictio.
qm in culpa delctācio fuit. nō
ē fructus dign9 pnīe tue. Sz
dicis m. Quō scīe possū qn
do cōdigna sit pnīa mea.
Uerū scīe hoc nō potes. ideo
nccē habes sp penitē. Satis
facē potes. nimis facē nō
potes. Meli9 ē ut pl9 facias
qm min9. Ideo sollicit9 esto.
satage. da operā. studiū i
pende. ut culpa sit cū fine
deuocio sn̄ fine. vt hugo. Et
qm uis scdm crisosto l sn̄ oī
intuallo lacme peitentis
et remissio pctōrū siml' sit.
hoc verū est qntū ad culpā
siue offensā dī. quā stati
remittit sn̄ mora. Sz scdm
albertū q dicit i tractatu sr
missā. qp oporteat hoīez per
mltū tpi. anqz pctm pēitus
destruat qntū ad maculā
Et iō ut pmissū ē mltū fruc
tuosū est et salubre ppt ma
iorē securitatē. ut hō in acti
bz pnīe et bonis opibz pseuēt
usqz i finē. Circa qd eciā
nōndū. qp sūt nō nulli q pdu
rātes i carnis itegritate. cū
se ɔspiciūt min9 hrē qd de
fleāt. ad feruorē sp̄s ac de
uociōis p amorē se inflāmaē
nō curāt. et sepe nōnulli p9
carnis pctm eciā enormia
ad deū p pniām ɔuertētes
tanto se boīs actibz feruēci9
exercent. qnto se ɔspiciūt g
ui9 errasse. et fit plerūqz vi
ta istorū dō acceptior. qm illo
rū q sibi sufficē vite sue ino
cenciā putabāt. De hoc di
cit btūs greg9 in cura pastora
li. Sepe nōnulli ad deū p9
carnis pctā redeūtes. tanto
se ardēci9 in bonis actibus
exhibēt. qnto dāpnabilio
res se de malis vidēt. & sepe
quidā in carnis integritate
pdurātes cū min9 se respici
ūt hrē qd defleāt. plene sibi
sufficē vite sue inocēciā pu

tant. atq ad feruorē spūs
nullis se ardoris stimulis
īflāmat. et fit plerūq deo
gracior amorē ardēs vita pꝰ
culpā. quā in securitate tor
pens īnocēcia. hᵉ gregꝰ. Vn
vnꝰquisq in quocūq statu sit
positꝰ. ne tardat ~~ad~~ p pniāz
et bō opa cūti ad dnm. Si
qs carnis īntegritatē in se nō
dū violauit. grās agat dō
de tanto dono sibi collato ab
ipo. reuocet tn̄ an̄ oculos
mētis. si qd p consensū vl' de
lectacionē carnal' pcti contraxit.
cōpius ad actū nō puenit. vl'
si eciā p spūalia vicia seu q
cūq alia pccā dnm offen
derit. et pro ill' cōpūgat' et pe
nitēciā agat. et p bona opa
ac hūilitatē cordis. carnis ī
tegritatē in se studeat cōser
uare. Nā tal's si ī castimonia p
seuerauit. et cū hoc tiorē
dei habuerit ac hūilitatē.
et se ī bonis opibz exercuit.
maiorē grām ac feruētiorē
caritatē a dnō optinebit. Si
qs vō lapsus ē in carnalia pec
cata vl' alia crīa. nō tn̄ mlt
ta. redeat ad cōsciām. et p o
pa pnīe et lacrimas satagat
sua facinora emūdare. Si qs
aūt in mlta crīa ē plapsus

et alys maiꝰ qbuscumq

et mltā pccā enormia et
turpia se dephendit cōmi
sisse. et longo tpe in hijs p
seuerasse. n' tal's debz des
pare. sz ex toto corde debet
se p pniam ad dnm cōūte
et qnto se cōspexit cont' suū
conditorē magis deliquis
se. tanto p pociora pnīe o
pa. ac lacrimarū cōpunctioēs
laboret dō satisfacē. et de
cetero a silibz cauē. et ī bo
nis actibz vsq ī finē vite p
seuerarē. si sic egerit, pcul du
bio veniā pccōrū et grām
a dnō cōsequet'. Et nōndū
eciā qr verꝰ penitēs nichil
pdit de tpe p satisfōnē recu
pat tps pritū. p bona opa
custodit. et tenet tps p̄sens.
futūrm vō tēpus p bonū ppo
situ seu voluntatē. Qd pbat
btūs bnardꝰ sic dicēs. Verꝰ pe
nitēs de tpe nichil pdit. pri
tū recupat p satisfōnē. et
pns tenet p bonā opacionē.
et futurū p īmobilē voluntatē
hᵉ bnardꝰ. Sic igit' habemꝰ
de pnīa et eiꝰ ptibz. videlicz.
cōtricoē. cōfessione. et satisfac
tioē. et de circūstanciis tāgē
tibz ipaz pnīaz et eiꝰ ptes.

Q ōsidero vi. Filius
pnīe et quodā tiore

consideracionem eo quod plures penitentes
post conversionem suam ad deum per in-
troitum ordinis habitum religi-
onis assumentes minus discre-
te se habent. Nam per inmoderata ie-
iunia et indiscretas vigilias
seu alias castigaciones ~~corpus~~
corpus suum nimis affligen-
tes. nonnumquam dolorem capitis
et corporis debilitatem incurrunt.
vel eciam sensum racionis perdunt.
et per consequens efficiuntur sibi
et aliis inutiles. Ad hoc cavendum
dum rogo te ut de virtute discre-
cionis me instruere velis. ut in
hiis que agenda sunt semper cautus
et circumspectus esse possim.

E De discre- Pr. Ca v
cione super qua petis
informari. scire debes. quod hec virtus
videlicet. discrecio omni volenti
deo servire. multum est necessaria.
maxime tamen penitentibus et novi-
ter ad viam salutis conversis
Nam sunt nonnulli qui post multa
peccata statum religionis assumen-
tes. opera penitencie aggrediuntur.
et seipsos per abstinenciam nimi-
am. vigilias. ac ceteras casti-
gaciones corporales indiscrete
affligunt. et sic corpore debilita-
to vires. ad bonum agendum in
ipsis deficiunt. nonnumquam eciam
sensus amittitur. spiritus extinguitur

et totus spiritualis profectus dissipa-
tur. Hec vero indiscrecio oritur
ex fervore spiritus. quem novelli
et noviter conversi habent. et a bona
voluntate secundum quam eciam sese
regunt. non secundum racionem. Nam taliter
volentes pro suis excessibus
satisfacere domino. semetipsos per
indiscreta opera penitencie afficiunt.
et hoc ideo faciunt. quia per talia
facta putant se placere. seu eciam
obsequium prestare deo. Sed quicumque
quod talibus pluribus laqueis se irreti-
tum senserit. sciat hoc esse tempta-
cionem dyaboli subtilem. Ipse
enim hostis antiquus laborat
ut per vicium indiscrecionis tol-
lat de corde hominis delectacionem
dei. ac boni operis effectum. De F
quo beatus Bernardus sic dicit. Non
est callidus hostis machina-
mentum efficacius ad tollendam
de corde dileccionem. quam si efficere
possit ut in ea incaute. et non
cum racione ambuletur. Ubi autem ve-
hemens fervor et emulacio.
ibi maxime discrecio necessaria est
que est ordinacio caritatis. Dis-
crecio non tam virtus est quam quedam
moderatrix affectuum et morum
doctrix. Omnis qui in discrecione
conversatur suam ipsius salutem opera-
tur. hec Bernardus. Necesse igitur est
ut cauti et circumspecti simus

tm̄ in cauendis mal' q̄ in a
gendis bonis. ut nun̄ sin̄ bo
nū sortiant' finē. Vn̄ bt̄s gre
gori⁹ iij moliū dicit. Sepe e
nī qđ bono studio gerim⁹. dū
discernē negligim⁹. quo iu
dicet' fine nescim⁹. et nonū
q̄ hoc fit reat⁹ crimis. q̄ puta
tur causa v̄tutis. Vn̄ nccē ē
ut nō solū intueam' qđ agi
m⁹. s̄ȝ eciā cū q̄nta discrecio
ne pagam⁹. Primū quidē
ne mala quoquo mō ꝯmit
tam⁹. postmodū vō ne bō
īcaute faciam⁹. h' grego.
Quicūq; ergo opat' bonū
opus indiscrete vlt' vires cor
pus suū affligendo. magis
peccat q̄ mer'. Testat' hoc bt̄s
bnard⁹ q' dicit. De rapina
offert holocaustū. q' nimia
egestate ul' sopni penuria
corp⁹ suū īmoderate affligit
Et cassian⁹ ī collacionibȝ pa
trū. Magis aūt peccat q̄m
mer'. qui vlt' vires suas bo
G nū aliqđ opat'. Q̄m sit pi
culosū īdiscrecionis viciū. di
cit bt̄s bernard⁹ in epl'a ad
cartusienses. Sūt naq; corpa
lia exercicia. in quibȝ nccē est
corp⁹ laborare. sicut s't vigili
e. ieiunia. et alia hui⁹modi
q̄ spūalia nō īpediūt. s̄ȝ ad

iuuāt. si cū rōne et discrecionē
fiat. Que si ex īdiscrecionis vi
cio sic agant'. ut ul' deficiēte
spū. ul' languescēte corpe. spū
alia īpediant'. q' sic ē. corpi suo
tulit boni opis effc̄m. spūtui
affc̄m. pro exemplū. do hoīe.
sacilegus ē et hoīū oīm ī deū
reus. Tn̄ aliqn̄ affligendū
ē corp⁹. s̄ȝ nō ꝯterendū. q'a mo
d⁹ in oībȝ ē habend⁹. ppt' qđ
ad modicū. s̄ȝ tn̄ nō ī ꝯcupis
cencijs cura carnis gerenda
ē. Agenda vō ē sobrie. et cū
spūali q̄dā disciplīa. ut ne
q' ī mō ei⁹. neq; ī q̄litate.
neq; ī q̄ntitate appareat a
liq' qđ nō deceat seruū di
Nō solū in hoc s̄ȝ et oēm vitā
nrām. q̄uis hoībȝ ocul
tū exhibē debem⁹ scām et
honestā. oēm ꝯūsacioē nrāȝ
sicut angel' ꝯspicabile agē
et delectabile. q̄uis int' doēs
ticos parietes ꝯclusā. h' bnd⁹
De hoc eciā abbas ysaac
syrie dicit. Corp⁹ īfirmū
si sup' v'tute suā ad opa co
egeris. ob tenebracionē sep
īponit aīe. et ꝯfusionē ma
gis sup īducit. Corp⁹ vō for H
te si ociositati et requiei de
deris. oīs malicia pficit'
ī aīa habitāte in eo. Unde

maior ē oīi v̄tute discrecio.
h̄c ysaac. Ex hijs igit̄ d̄cis
collige possum⁹ q̄ bō opa
magis idigeat discrecioē
q̄ deuocioē. et ipius deuo
cio deū amātis t̄minū nō
debz h̄re. debz tm̄ t̄minū et
discrecionē h̄re opus bn̄ ope
rantis. De hoc bt̄s gregori⁹ sic
dicit. Nolo vos orare usq̄
ad tediū. ieiunare usq̄ ad de
fectū. flectē genua usq̄ ad
debilitatē. bō enī opa. nō
tā indiget deuocioē q̄ dis
crecioē. Et bt̄s bnard⁹. Sic
nullū t̄minū ul' finē debz
h̄re deuocio amātis. sic suos
t̄mios et fines ac regulas
dz h̄re actio opantis. Nā v̄
tus discrecionis. absq̄ carita
tis feruore iacet. et feruor ve
hemēs absq̄ discrecionis te
pamēto p̄cipitat. h̄c bnd⁹
Dn̄ quilibz hō corp⁹ suū cū
discrecioē castigare debz. et
curā apud illud diligentē
q̄si circa egrotū sibi comedā
tū adhibē. Ad qd' itm̄ hor
tat' bt̄s bnard⁹ sic dicēs.
Nā oīs institucio aīal' hoīs
circa corp⁹ ē. et cōposicioēz exte
rioris hominis. ideo docend⁹ ē
rōnabilit' mēbra sua casti
gare. et int' carnē et spm̄ q̄

ivicē aduersū se inugēt con
cupiscūt. iustū rōnis et dis
crecionis h̄re iudiciū. Jt aliq
i iudicio psonā eorū accipe.
docend⁹ ē sic h̄re corp⁹ suū sicut
egrū comedatū. cui etiā mlt'
ta volēti inutilia s't neganda
Vtilia vō etiā nō volenti s't
ingerēda. sic de eo agē sicut
de nō suo. sz ei⁹ a quo p̄cio mg
no empti sum⁹. ut glorificē
m⁹ eū i corpe nr̄o. h̄c bnd⁹
Igit' sciendū ē tm̄ magna
eē v̄tutē discrecionis. q̄ sine
illa. nulla v̄t⁹ p̄t pfici. nec
in suo vigore manē. nec etiā
quenq̄ ad pfc̄onis statū. sn̄
illa posse puenire. De quo
habet' in sc̄da collacioē. ab
batis moysi i hūc modū. Dis
crecio ē sn̄ qua nichil agere
oīno scriptura auctē pmittim'.
ita ut ne ipm̄ quidē spūale
vinū qd' letificat cor hominis.
sn̄ ipius sinam' moderacioē
pcipe. scd'm illud. cū cōsilio
oīa ~~fiat~~ fac. Cū cōsilio vinū
bibe. Et itm̄. Sicut ciuitas
muris diruta et nō circūdata.
sic ē vir. q̄ nō cū cōsilio alq̄
agit. Cui⁹ pbacio q̄ p̄ncipa
lis sit modico testimonij huius
exēplū ac figura declarat.
diruitē eū ac sn̄ muris cōpa

tis ciuitati. In hac sapiā
in hac intellc̄s sensusq̄ cō
sistit. sine quibꝫ nō interior nr̄a
edificari potiꝰ domꝰ. Nec
spūales poterūt diuicie
ꝯgregari. s̄cd̄m illud. Cū sa
piā edificatur domꝰ. et cū ī
tellcū iterū erigitur. cū sensu
īplent̄ necia oībꝫ diuicijs
et p̄ciosis bonis. Quibꝫ mani
festissīe declatur. nullā sine
discrecionis grā̄ ꝑfcē posse uł
ꝑfia uł stāe v̄tutē. Et ita tū
btī anthonij q̄ uniuersoꝝ se
nēcia diffinitū ē. discrecioēꝫ
eē. q̄ firmo gradu ītrepidū
mōchū ꝑducat ad deū. et
necā sēp v̄tutes iugit ꝯseruet
illesas. cū qua ad ꝯsūmaci
onis excelsa se fastigia mi
nori possit fatigacioē ꝯscēdi
et sine qua mlti eciā ꝑpcius
laborantes. ꝑfcōnis nequi
uerūt cacumē attigē. Omn
nanq̄ v̄tutū gnātx custos
modeātx q̄ discrecio ē. ut s̄ mo
yses abb. Nondū eciā q̄
sine discrecioē. v̄tutes bone
eē nō put̄. q̄ ꝑ ī discrecioēꝫ
ipē v̄tutes. virtutis nomē
amittūt. et iō sine discrecioē
vā bona cū q̄ sīt v̄tutes. nō
acqui poterūt nō ꝯseruari.
Ad ipam eciā ꝑtinet diligēt

attendē. q̄ntū q̄sq̄ cotidie
proficiat. uł q̄ntū deficiat.
et īvalitudinē sui corpois
seu fortitudinē sollert̄ pē
sare. et pro ut vires suppetūt
se ad v̄tuosa opa extendē
Ista et quedā alia pargit. Ri
chardꝰ de s̄cō victoē ī tracta
tu sup beniamyn adolescē
tulꝰ. sic dicēs. Tūt v̄tutes
veracit̄ credūt̄ eē bone. qn̄
sīt nō solū ordinate. sꝫ eciā
moderate. q̄a dū virtutes
discrecionis moderamē ex
cedūt. v̄tutis nomē amit
tūt. Nā timor sepe nimius
cadit in despacionē. dolor
nimiꝰ ī amaritudiēꝫ. spes
īmoderata ī ꝑsumpcioēꝫ. amor
supfluus ī adulacioēꝫ. leti
cia supvacua ī dissolucio
nē. Ira ītēperata ī furorē.
In hūc itaq̄ modū. v̄tutes
ī vicia v̄tunt̄. si ꝑ discrecio
nē minime moderent̄. Vn
patent̄ apparet. q̄ verē bō
ā. sine discrecioē nō possint
acqui nō ꝯseruari. Merito
ergo illa virtus singulait̄
diligit̄. sine qua nulla ꝯqrī
tur. nulla ꝯsumat̄. nulla
ꝯseruat̄. Et nondū q̄
mlta de discrecioē legendo
mlta discimꝰ audiendo

verũptũ nũq̃ de hac ad
plenũ erudim᷑ sñ expientia
e magisterio. Primũ ergo
ẽ. ut satagam⁹ singulis
virtutibꝫ studiũ frequẽs
ĩpendẽ. q̃d dũ facim⁹. ne
cesse ẽ nos sepi⁹ cadẽ. op̃z
nos sepe resurgẽ. et p̃ fre
quẽtẽ lapsũ edisce. qua vi
gilancia q̃ cautela optãt
virtutũ bona acquirẽ ul'
custodiẽ. sic sic dũ longo v
su v̄tutũ disciplina addis
cit᷑. q̃nq̃ mẽs diu exercita
ta. ad plenã morũ discreci
onẽ p̃duat᷑. Quãto enĩ ac
riorib; tẽptaciõibꝫ vrgem᷑. q̃n
to crebriorib; p̃icul' exercem᷑.
tanto p̃fectius ad discreciõẽ
erudim᷑. et sepe aliarũ v̄
tutũ dãpna discreciõis s̃
lucra. Etiã ad discreciõẽ
p̃tinet diligent' attendẽ.
frequẽt' discutẽ. q̃ntũ ai
m⁹ cotidie p̃ficiat. ul' q̃n
tũ forte deficiat. q̃bꝫ cogita
ciõibꝫ magis ĩcurset᷑. q̃bꝫ
affectibꝫ magis tangitur.
Debꝫ nõ solũ vicia cordis.
s; etiã ĩualitudĩes corporis
p̃fcẽ cognoscẽ. et scdm q̃ v
nũq̃dq̃ exigit salutis reme
dia q̃rẽ. quesita adhibẽ
Ip̃am nosce oportꝫ. nõ solũ

vicia sua. s; et c̃trariũ munẽa
et v̄tutũ mita. s; et ip̃a dilige
ter distĩguẽ. et q̃ sit bona n̄e
ul' dona g̃re subtilit' pensãe.
p̃mptũ h̃re debꝫ quibꝫ tẽptacio
nũ machinis. malign⁹ sp̃us
eũ impugnet. q̃ntũ sp̃ualiũ
gaudiorũ c̃solaciõibꝫ habũ
det. q̃ frequẽt' eũ dĩn⁹ sp̃us
visitet. et ut totũ breuit' c̃
cludã. debꝫ discrecio nr̃a totũ
ĩt'ioris hominis statũ et habi tũ q̃ntũ possibile ẽ plene c̃g excrtion
noscẽ. n᷑ solũ qual' sit. s; etiã
q̃lis ee debeat subtilit' q̃rẽ.
diligent' ĩuestigãe. Per hanc
tũ aĩm⁹ assidue erudit᷑. q̃n
q̃ p̃duat' ad plenã c̃gnicio
nẽ sui. cũq̃ aĩm⁹ diu exercita
tus ĩ virtutibꝫ ĩ sui c̃gniciõẽ
plene eruditus fuit. ad c̃g
nicionẽ quoq̃ dei potit sus
tolli. ẏ᷑ richard⁹. Et ẽ q̃ntã
ẽ virtus discreciõis. q̃ nõ solũ
p̃uehit ad v̄tutũ p̃fcõnẽ.
verũetiã ad dĩ c̃gnicionẽ
siue c̃tẽplacionẽ. Ideo ab
vnoquoq̃ religioso et volẽ
ti in sp̃uali vita proficẽ ẽ
merito diligenda. Cp̃lius

Hanc discreciõis v̄tu
tẽ ut audio oĩ volẽ
ti proficẽ in religiosa vita
m' tũ nẽcriam ee p̃uedo. S;

quō q̄s ad illā p̄uenire va
leat. vl' p quē modū acq̄ra
tur h' virt9. de h° p̄ecto ī sc̄o rū

m S Citē (Vr. Caplm sextū.)
debes q̄ v̄t9 discre
tionis maxīe p duo acq̄rit'.
Primū est diligēs īspectio
exēplorū p̄cedenciū p̄rm.
Nā cū nos studiose legēdo
īuestigam9 vitā sc̄orū p̄rm.
q̄lit' in hoc mūdo vixerūt.
q̄d nob' a' quō agendū sit. p
eorū discretionē et exēpla
edocem'. De hoc b̄t9 gregori9
xxviij morliū sup illo v̄bo. Nos
tendit sup eā lineā. sic dicit
sup hāc eni tēā linea tēdit'.
q̄n elatē vnicuiq3 aīe. ad su
mendā viuēdi regulā p̄rm
p̄cedēciū exēpla mōstrant'
ut ex illorū vita ɔsidēt. q̄d ī suis
actibz seruet. q̄ten9 respecto
iusti limitis t̄mite. n' infra
mīma negligēs deficiat. n'
vltra maxīa supbiēs tedat.
n' min9 conet' supplē q̄ suf
ficiat. n' arripiat pl9 q̄ acce
perit. Ne a' ad mēsurā quā
debz nō p̄ueniat. a' eandē mē
surā deserēs ext' limitē cadat
Angusta q̄ppe porta ē q̄ duc'
ad vitā. et ille hāc īgreditur
q̄ in cūctis q̄ agit discrecionis
subtilitate p̄t' hāc sollicite

coartat'. Nā q̄ p volūtates
p̄prias secura mēte se dilatāt
anguste sibi porte aditū dāp
nat. Vt ergo hui9 tre mēsu
ra seruet' sup eā dnitu9 li
nea tendit'. q̄ut nrā opa
vl' minora p̄ficiat. vl' maio
ra moderent'. p sacra eloq̄a
subtilis aū nos sc̄orū vita ex
pandit'. et q̄d nob'. q̄ntūq3
agendū sit. ɔsa eorū dis
crecioē diffinit'. Sciendū n
eciā q̄ plerūq3 v̄tus cū idis
crete tenet' amittit'. cū dis
crete intermittit' pl9 tenet'.
Nec mirū si id ī incorporeis ī
telligim9. q̄d agi ī corporeis
rebz videm9. Ex studio nāq3
cū ~~arcus~~ arcus distēdit'. e
ciā ī suo tpe cū vtilitate tē
dit'. Q' si ociū relaxacōis
nō accipit. feriēdi virtutē
ipō vsu tēsiōis pdit. S' a'qn
ī exercitacōē virt9 cū p̄ dis
crecionē īt'mittit' reserua
t'. ut tanto plus valēt' feri
at. q̄nto a p̄cussioē īteri pēn
dent' cessat. Subtili igit' dis
crecōne sup hāc tēā lineā tē
ditur. q̄n ɔsilis vnicuiq3
aīe exēplis p̄cedēciū p̄rm et
vtilit' ad opacionē virtus
attēdit'. et nōnūq̄ vtiliter
tēpat'. h' gregori9. Scdm ē o

p q° ṽtus discretiōis acq̄s
cit' vā hūilitas. oportz enī
q' vult ad hāc ṽtutē pue
niē. ut se hūiliet. et nō solū
q̄ agenda st'. sz eciā cogita
ciones p̄p̄las sibi aduēien
tes seniorib₃ et magis exp̄
tis ītimāe studeat. n' suo se
sui adheat. sz illoꝝ iudicio
ꝗ diffiniciōi acq̄escat. q̄ ig't'
sic egeit nō solū decep cōes
dyaboli euadet. vīmeciā ī
cūctis q̄ agenda st' magis
securꝰ et cautꝰ īcedet. De
hoc habet'. in collacioib₃
prm̄. vbi abbas moyses in
2a sua collacioē sic ait. Uera
īgit' discrecio. nō n' vā hūili
tate acquit'. Cuiꝰ hūilita
tis hᵉ erit pma pbacio si v
niu'sa nō solū q̄ agenda
st'. sz eciā q̄ cogitant' seni
orū reseruēt' examini. ut
nichil suo q's iudicio cōdēs.
illorū p oīa diffinicoībus
acq̄escat. ut q̄d bonū ul' ma
lū debeat iudicare. eorū tra
diciōe cognoscat. Que īstitu
cio nō solū p vetam discre
ciōis viā. iuuenē vtō tra
mite docebit īcede. Uerū
eciā a cūctis fraudib₃ et ī
sidijs īimici seruabit illesū
P Nullatenꝰ enī decipi po

tit q̄sq's nō suo iudicio sz ma
iorū viuit exēplo. n' valebit
ignoraciōi eiꝰ callidꝰ hostis
illude. q' vniu'sas cogitaciōes
ī corde nascētes pniciosa ve
cūdia nesciat obtege. sz eas ma
turo examīe senioꝝ. ul' repro
bat ul' admittit. Illico nāq̄
ut patefcā fuit cogitacio
maligna marcessit. et anq̄
discrecionis iudiciū pferat'
serpēs teterrimꝰ velut tene
broso ac sb terraneo specu
ṽtute confessiōis ptractꝰ ad lu
cē. et traductꝰ quodāmō.
ac dehonestatꝰ abscedit. Tā
diu enī suggestiōis eiꝰ nox
ie dnant' in nob. q̄ diu cela
t' in corde. Et iō semp senioꝝ
sūma cautioē sectanda sūt
vestigia. atq̄ ad eos cūcta
q̄ in cordib₃ oriūt' sublato cōfu
ciōis velamīe deferenda. Nā
sciendū neīnē diffinicoib₃
suis ul' iudicio pprio cōfidētē.
pfcōnis culmē aliqñ posse
cōscende. sz ne dyaboli pnici
osa q̄dē illusioē nō decipi.
Dī igit' conatu deb₃ discre
ciōis bonū ṽtute hūilitatis
acqui. q̄ nos illesos ab vtraq̄
pte nimietate seruare. Ad v
nū enī fine nimietas ieiu
nij ac voracitas pueit. eodēq̄

dispendio vigilantiū īmode
rata ɔtinuacio mōrchū q°
sōpni grauissimi torpor īuol
uit. Nā p excessū ɔtinētie de
bilitatū qsq3 ad illū statū
reuocari nccē est. in quo neg
liges qsq3 p īcuriā detinet'.
ita ut frequēt' quos p cast'
margiā decipi nō potuisse
ɔsperim9. p īmodeacionē
ieiuniorū videm9 deiectos
fuisse. atq3 ad eandē quā
vicerūt passionē īfirmitatis
occasioē collapsos. Vigilie q°
q3 et pnoctacioēs irronabi
les deiecerūt. quos sōpnus
supare nō potuit. Quapropter
scdm aplm. p arma iusticie
q̄ a dextris sīt et a sinistris. rtō mo
deramie trāsceūdū. et ita inter
vtrasq3 nimietates discretio
ne moderante gradiendū ē.
ut nec a tradito ɔtinētie t'mīe
nos ācresceīm9 abduci. nec
rursū remissioē noxia īgule
venisq3 desideria ɔcidam9
Itaq3 festinādū nob' ē. ne ap
petitu corporee voluptatis
ī dissolucionē noxiā dilaba
mur. et an̄ prestitutū tps ul'
cibo īdulgē. ul' modū ei9 ex
cedē p̄sumam9. ita ē esse sōp
niq3 refectio hora legitīa ē
etiā si horreat īgerenda. Vtrū

q3 enī belliū adūsarij factio
ne ɔsurgit. et pniciosius
cōtinētia īmodeata. quā
saturitas remissa sbplan
tat. Ab hac naq3 ad mēsurā
discrecioīs intcedente salutu
ɔpūctioē ɔscendi pt. ab illa
nō pt. h' moyses abb'. Et q3
uis corpus durius sit tractan
dū ne rebellet. tn̄ cū discre
tioē faciendū ē. ut seruie dō
sufficiat. M
Vn̄ bts bnardus
dicit. Durius quidē tractādū
ē corpus ne rebellet ne īso
lescat. sic tn̄ ut seruie suffi
ciat. q'a ad seruiēdū spui
datū ē. h' bnd9. Nā p absti
nētiā carnis vicia sūt extiguē
da. nō caro. idō cū modea
mie cūcta sūt agenda. sic ut
caro nō lasciuiat. et tn̄ ad
opa bona nō deficiat. R
De
hoc bts greg9 dicit xij moli
ū. P abstinētiā q3ppe carnis
vicia sūt extiguenda nō caro.
et tanto sibimet qsq3 debz
modeamie p̄ee. ut ad culpā
caro nō supbiat. et tn̄ ad
effcm̄ rectitudis in opacioē
sbsistat. h' greg9. Si at' xpi'
aliquē defectū ul' debilita
tē deficiūt vires ad bn̄ ope
randū. bonā volūtate ha
beam9 ad agendū bonū

opus. et mercede nō p̄iua
bim̄ᷣ. Ad hoc faciendū hor
tatur hugo sic dicēs. Si de
ficiāt vires ad opus aliqđ
q̄ ad actū. volūtatē ptin9
adhibeam9 et affcm̄. h̄ᶜ hugo

S ¶ Cōn9ṗsq̄ ergo suas vires pē
set ac discuciat. et put valz
se in bonis opibz exerceat.
et cū discretiōe ac cīūspec
tiōe cūcta q̄ facienda s̄t bō
opa pagat. ne ī pīculū īdis
cretiōis cadat. ac Mensurā cui
eciā in oībz suis actibz obser
uaē studeat. ne vno tpe p
abstinēciā se affligat. alio
vō tpe de cibo delicato vł su
pfluo nimis īdulgeat. Nā
s̄t nōnulli q̄ vno die abstinē
ciā arripiūt. alio vō die
carnibz q̄ alijs cibarijs deli
catis se replent. vno die in
vestibz vilibz incedūt. altō
vō ornatis ac mollibz vesti
unt̄ᷣ. hodie p lamētacionē
et fletū se affligūt. cras ris9
cū cachȳno pferūt. hodie
hūiles et mites. cras supbi
hodie ṗeti et obediētes. cras
turbidi et cōtradictores. Hij
taēs sic se hñtes s̄t rēprehēsibi
les. et v̄tute discretiōis carē

C tes. ¶ Debz enī seru9 dī in
oībz fctis suis vnā regulā
cōgruā et discretū tenē. p q̄
p deo possit placē. et semet
ip̄o ac p̄rio vtilē exhibē.
De hoc tractat effrē abbas
omē sua q̄nta ita dicēs. Pro
iciam9 a nobs malā ɔsuetu
dinē. et q̄ vestimēto v̄tute cū
īduam̄ᷣ. marie nos q̄ iā cō
ūsacionē angelicā pmerui
m9. mēsurā ac regulā illā
bonā ac pfcām ~~ac~~ pcm̄ nrō
rū assūam9. ne hodie absti
nēciā arripias. et cras ɔui
uia celebraē īcipias. ne hodie
aq̄ potū accipias. et cras vi
na pegrina desideres. ne ho
die discalciat9. et cras cali
amēta ɔuisa pq̄ras. ne ho
die ciliciā vestē. et cras mol
libz īduaris. ne hodie vilis
sīo habitu. et cras comptus
et ornat9 īcedas. ne hodie hū
lis et mitis. et cras petulās
et supb9. ne hodie ṗet9 et obe
diēs. cras aūt turbid9 et cōtra
dictor existas. Ne hodie ī fle
tu et lamētaciōē. et cras ri
sus cū cachīno pacit̄ pferas
ne hodie sup nudā terrā q̄
escas. et cras mollicia lecti
delecteris. Sz ad vnā regulā
cōtiñe te ɔstringe. p quā deo
possis placē. et tibimetip̄i ac
p̄xīs vtilē exhibē. h̄ᶜ effrē abb.

Sequitur ergo de virtute discrecionis

Perpendo filius venerande pater etiam multa fieri in sancta religione que perturbant mentem meam et scandalizant animum meum. Nam multos conspicio intrare sanctum ordinem habentes bonum propositum qui non perseverant in bono, postquam ceperunt. Sed paulatim de die in diem desideria spiritualia in eis deficiunt. et se ad secularia concupiscenda effundunt. ex quo etiam occasione multa mala oriuntur. Insurgunt namque ex hoc ambiciones officiorum et dignitatum. dissensiones. discordie. invidie inobediencia. ypocrisis. et omnis dissolucio et inordinacio. propter que omnia multa scandala fiunt in ordine. De hiis omnibus et aliis inconveniencijs. que modo vsitantur in religione. obsecro ut velis michi aliqua enarrare. Pater

Capitulum vij

Multa heu inconveniencia et inordinaciones que plures in ordine fiunt ut dicis. Sed hec omnia sunt ortum primo a negligenti conversacione incipiencium. Nam sunt nonnulli petentes. qui venientes ad sanctum religionem forcia sancta agere proponunt. sed non perseverant. quia paulatim in virtutibus deficiunt. et sancta desideria in eis languescunt. De quibus per beatum gregorium rex moluit sic dicitur. Sunt nonnulli qui ad conversacionem venientes. non tales quales ceperint perseverant. quia paulatim per augmentum temporis pariunt decrementa virtutum. sensim quippe in eis desideria sancta languescunt. et que robusta ac forcia proposuerunt. debilia ac infirma consummant. Sed electorum conversacio plus fervendo peragit. quam proponit inchoando. et si tepidius prima inchoat. ferventius extrema consummat. videlicet semper inchoacione excitat. et ideo infatigabilis in novitate perdurat. hec gregorius. Tales igitur qui sic deficiunt a bono proposito habitum mutant. assumentes religiosam vestem. sed non animum neque mores. quia vicia et acta veteris hominis non deponentes. solum de habitu quem susceperunt fiduciam habent. De quibus dicit beatus gregorius super ezechielem. Sepe videmus nonnullos ad vocem predicacionis qui ex conversione compunctos habitum non animum mutasse. ita ut religiosam vestem sumerent. sed antiqua vicia non calcarent. Ire stimulis agitantur malicie dolore in primi lesione fervescere. de omnibus que

busdam bonis ante humanos
oculos superbire. presentis vite
lucra inhianter querere. et de so
lo exterius habitu quem super fert
vite sanctitatis fiduciam habere. No
bis quid aliud dicendum est. nisi hoc
quod magister egregius quibusdam le
gis exteriora servantibus loquitur
dicens. Nam in christo ihesu neque circumci
sio aliquid valet neque preputium. sed
nova creatura. Non enim magni
ni est meriti, si quod forte erga nos
agitur in corpore. sed magnopere
pensandum est quod agatur
in mente. Nam presentem mundum
despicere. transitoria non amare.
mentem medullitus deo et proximo
sternere. contra illatas contumelias
patientiam servare. et custodita
patientia dolorem malicie a cor
de repellere. egenis propria tribuere.
aliena minime ambire. ami
cum in deo diligere. propter deum eci
am eos qui inimici sunt amare.
de afflictione proximi lugere.
de morte eius qui inimicus est
non exultare. hec est nova cre
atura. Ad veterem autem hominem
pertinet presentem mundum querere.
transitoria ex concupiscentia amare.
mentem in superbiam erigere. paci
enciam non habere. ex dolore ma
licie de proximi lesione cogi
tare. sua indigentibus non dare.

atque ad multiplicandum aliena
querere. nullum propter deum pure
diligere. iniurias inimicis
reddere. de afflictione proximi gau
dere. Cuncta hec vetusti sunt hominis
qui videlicet de radice humane cor
ruptionis. hec gregorius. Huiusmodi
autem defectus virtutum materiem
causant ex hoc. quia multi post
perpetrata peccata ad deum per pe
nitentiam redeuntes. cum ceperint
aliqua bona facere. statim iniquita
tum suarum quas prius fecerunt ob
liviscuntur. et mentis oculos o
cultos in quibusdam operibus suis
figunt. qui si timerent districti
onem venturi iudicis. plus me
tuerent de malis suis. quam de
bonis minus perfectis exulta
rent. Non enim absolutus est debi
tor qui reddit multa. sed qui reddit
omnia. Vel quid prodest bona vitam
carpere et non perficere. Magis
quippe debemus inspicere bona que
nondum fecimus. quam illa que egi
mus. De condicione huiusmodi hominum
sic dicit beatus gregorius xxij mo
ralium. Sunt vero nonnulli qui cum bona A
aliqua faciunt. iniquitatum suarum
pristinarum obliviscuntur. et cordis
oculum in consideratione bono
rum operum que exhibet figunt. ac
per eo se iam sanctos estimant. quo
iam bona que agunt malorum

suorū in qbꝫ et fortasse ad
huc īplicati st̄ memoriā decli
nat. Nˀ si distractionē iudi
cis vigilāt attēderēt. pl9
de mal' suis ~~attēderēt~~ me
tuerēt. q̄ de ipsis bonis
exultarēt. pl9 īspicerēt qd'
de hijs q̄ adhuc agenda st̄
debitores tenētˀ. q̄ꝫ q̄ operan
tes q̄dā iā debita pte soluūt.
Neq; enī absolutꝫ ē debitor
q̄ mlꝫ reddit. ſꝫ q̄ oīa. De
niq; qd p̄dest longū iter
carpe. et nō ꝯsūmarē. Qui
ergo vitā etnā q̄rim9 q̄d
aliud q̄ quedā itinerā agi
m9. p q̄ ad p̄riam festina
m9. ſꝫ qd prodest si carpi9
mlta. si ea q̄ ad puenendū
restāt negligim9 reliq̄. No
re itaq; viatorū nequāq̄ debe
m9 aspicere. q̄ntū iā it' egi
m9. ſꝫ q̄ntū sup ē ut pagam
m9. Ampli9 igitˀ debem9
īspicere q̄ bona nedū fecim9
q̄ ea q̄ iā nos fecisse gaude
B m9. Cꝫ lꝫ hoc p̄priū hūana
īfirmitas. ut pl9 ei ītueri
libeat q̄ sibi ī se placet. q̄
q̄ displicet. Plerūq; enī h°
vicio etiā tēptantˀ electi. ple
rūq; eorū cordi suggeritur
ut bona queq; q̄ fecerit ad
aīm reuocēt et securitatis

leticia iā exultēt. ſꝫ si vē
electi st̄ ab eo q̄ sibi placet
mentis oculos diuitūt. oēꝫ
in se pacti boni leticiā re
p̄mūt. et de hijs q̄ se min9
egisse īntelligūt. tristiciā
requirūt. īdignos se esti
mat. et pene soli bō sua
nō vident. q̄ui se videda
oībꝫ exēplū prebet. Hīc ē
q̄ paul9 dū expleta ī se
bona postponēt. et sola
ad huc reliq̄ cogitaret q̄
exent explenda dicit. Ego
me nō arbitror app̄hēdisse.
Hīc est q̄ ut possꝫ se humilia
re de bonis q̄ agebat. stu
debat ad aīm p̄terita ma
la reducere dicēs. Q̄ p̄ius fui
blasphem9 et p̄secutor et
ꝯtumeliosus. hˀ gregor9. Pter
itēm igitˀ negligēciā quā
sic admittim9. ī scīs vir
tibꝫ prout p̄res nrī p̄fecerīt
nō p̄ficim9. Illos enī legi
m9 de die in diē p̄fecisse.
Nos vō vtinā possem9 ī
p̄mo p̄posito p̄manē. ut
nō min9 humiles. tīorati.
sollicati. ac min9 feruētes
ī medio q̄ in p̄ncipio vi
dēmˀ. ſꝫ hˀ idō nobˀ acci
dūt. q̄ cū p dei miāꝫ a pc
catis p p̄riam liberamˀ.

ex hoc aliquā alleuiacio
nē in ꝯsciā nrā ꝯcipim⁹. et
ex ꝯsequēti nobꝫ ꝓpt' hoc īgn
dā leticiā īcepciā effūdim⁹
q̄ satis volētibꝫ ꝓficē īcau
tū est. Vn̄ bnard⁹. Nō sin
causa cū sit nob eadē cū
p̄ribꝫ p̄ncipia. dispꝫ valde
ꝓfect⁹ īuenit'. ipos enī
de die in diē ꝓfecisse legi
m⁹ et cursū ꝯsūmasse.
ſꝫ nc̄ magn⁹ apud nos es
timat'. si q̄s ipa ꝯūsionis
p̄ncipia ꝯseruet. ut nō mi
n⁹ humilis. timorat⁹. sollicit⁹.
nō min⁹ feruēs ī medio
q̄ in p̄ncipio videtur. ¶
C Causa at hui⁹ pessiē apos
tasie hꝰ est. qꝛ cū p dei mi
sericordiā a pccīs libeām'
et remissionē ꝯseqm' pccō
rū. ex hac alleuiacōe et
exoneracōe ꝯsciē quādā
letā et iocūdā deuocionē
ꝯcipim⁹. quā dū intorsū
ī spm̄ ꝯuti debērem⁹. et
ex hoc magis ac magis
seruiē dō. iux gregoriū.
Quāto maiora bnficia a
deo accipim⁹ tāto ad ser
uiendū ei grāui⁹ obligam'
tandē letā et iocūdā fidu
ciā nō in spm̄. ſꝫ ī exteriorē
īcepciā ꝯmutam⁹. q̄ē in

istius maria. a q̄ cautos nos
fecit apls dicēs. Vos ī libtatē
vocati estis. tantū ne detis
eā in occasionē carnis. Vn̄
ad oēm grām nob datā tre
pidem⁹. timētes ne īdigne
opem' in ea. Qꝫ at quosdā
videm⁹ feruētes eē in seru
cio dei et in bonis opibꝫ. q̄s
dā vō vix ad pua faciēda
ꝯpelli. hoc opat' scs sps q̄ ha
bitat in illis. ī istis vō nō.
Testat' hoc bts bnard⁹ sic di
cēs. ¶ Est quidā ī religione D
q' ad oīa vite necc̄ia vl' exer
cicia nō solū ambulāt. sed
et currūt. ymo volāt. ut eis
vigilie breues. ſꝫ et labores
appetibiles videāt'. Alij nō
sic. ſꝫ cū timore et pudore vix
ad yma ꝯpellim⁹. Vn̄ hec
diuersitas ? n' q̄a illos ign di
uin⁹ īhabitat. istos vō nō.
hꝰ bernard⁹. ¶ Qꝛ vō sic fri E
gidi sit in amoē di. ill' nō sa
pit lcō. nō orō. nō deuocio.
nō silenciū. nō vigilie. nō ie
iunia. ꝛc. q̄ agūt' in scā re
ligiōē nō dulcescit eis. et io
tedet eos vita ordinata.
Vn̄ qntūcūqꝫ hui⁹moī tedi
ū. desiderāt et q̄rūt occupari
exterioribꝫ officijs et occupa
cionibꝫ. ut p talia tpalit' ꝯso

lent᷑. qꝛ īteriora bona nō sa
piunt eis. Sꝫ qꝛ nō sūt radica
ti bn̄ in tīore dei et in scā
ꝯuersacōe. idcirco cū ad ex
tiora agenda effūdūtur
seu occupant᷑. ab oī boī
opis statu eradicant᷑. Val
de enī in terrenis actibꝫ in
frigidat᷑ aīmꝰ. si p̄ ītima
dona nō fuit solidatꝰ. De
quo sic dicit btūs gregꝰ xij
moraliū. Nisi enī prius longo cor
studio et diuturna ꝯuersacōe
ī desiderijs celestibꝫ ꝯuales
cat. cū ad extiora ageda
refudit᷑. ab oī statu boī
opis eradicat᷑. Na sūt
nōnulli q̄ post p̄uisa itine
ra scōꝝ vias appetūt. sed
priusq̄ꝫ in eis desideria bō
roborent᷑. q̄dā illos p̄ntis
seculi prosperitas accipit. q̄
eos rebus exterioribꝫ implicat.
et eoꝝ mētē dū a calore
ītimi amoris retrahit. q̄si
frigore extinguit. et quidq̄ꝫ
ī eis de v̄tutū flore appa
rē videbat᷑. interficit. Int᷑
renis q̄ppe actibꝫ. valde
aīmꝰ frigescit si necdū fuit p̄i
F. tima dona solidatꝰ. Vn̄
nec̄ est. ut loca maiora ul'
extiora opa q̄ hūanis sūt
necitatibꝫ profutura. illi

excercenda suscipiāt. q̄ hec
diiudicare atq̄ sub semet
ipis p̄me ex virtute ītima
nouerūt. Na cū infirmꝰ
q̄sq̄ꝫ ul' ad locū regiminis.
ul' ad extiora agenda t̄hi
tur. quo q̄si extra se duci
tur eradicat᷑. Na et arbor
q̄ radices p̄us ī altū nō
mittit. citiꝰ ventoꝝ īpetu
sternit᷑. si se ad altū cerui
cē extollit. eo qꝛ citiꝰ ad p̄
ma corruit. quo altiꝰ si
ne radicibꝫ excreuit. h᷑ gre.
Nondū tn̄ qꝛ nōnulli q̄ꝫ eci
am religiosi viri p̄ officia
extiora. et tp̄ales curas oc
cupant᷑. sꝫ hoc faciūt nō
ex ābicione aliq̄ vanita
tis. siue solacij tp̄alis. sꝫ so
lo tīore dei ac vtilitate p̄xi
mi. seu obia sup̄ioꝝ. et io
t̄lēs nō deficiūt in bono p̄
posito ac scā ꝯuersacōe. sed
pociꝰ merent᷑. qꝛ aliud h̄nt
in ~~corde~~ desiderio. et aliud
exercent officio. Desiderāt
enī soli dō vacare. sꝫ tn̄ ꝓpt᷑
tiore nō renuūt tp̄alibꝫ
suiac̄e. Vn̄ sciendū qꝛ
aliq̄s p̄t ēē in sclo dupliciť
Vno modo p̄ p̄ncia corpale.
Alio modo p̄ mētis affcm.
Minus igit᷑ religiosi q̄ cira G.

opa actiue vite occupat̄r
sint ī sc̄lo scd̄m p̄ncā cor
palē. nō tn̄ s̄t in sc̄lo ꝯnu̇ū
ad mētis affcm̄. q̄a ī ex
teriorib̄z occupat̄r. nō ꝯsi
ꝯrentes aliq̄ in mūdo. ſʒ
solū ꝑpt' diuinū obsequiū
Vtunt̄r enī hoc mūdo tāq̄
nō vtētes scd̄m dcm̄ pau
li. De tlib̄z vir̄s greg⁹ rom̄
mōliū sic dicit. Cū cōstet
plerūq̄ eciā bonos nō t̄
reno studio. terrenis studijs
īplicari. Vn̄ sepius ꝯtigit
ut q̄ sola celestē patriā
diligūt. terrene patrie curis
subiacē videant̄r. quorū
tn̄ misteriū a p̄uioꝝ opib̄z
plerūq̄ ī actib̄z nōnūq̄
vō an̄ supnū iudicē sola
cogitacioē discernit̄r. Pleri
q̄ppe supna sapīa et grā
discnūt. q̄lit̄ debeat ad
aliud vacaē intrīsecꝯ. et
ad aliud extrīsecus occupa
ri. ut si forte occulta dei
ordinacioē aliud eis nō
appetētib̄z de hui⁹ seculi
curis īponit̄r cedāt deo quē
diligūt. et p̄ amoē ei⁹ in
trīsecus solā illi⁹ desideret
visionē p̄ tiore vō ei⁹ īpo
sitā sibi extrīsecꝯ humiliter
expleāt actionē. ut et deo

vacaē appetāt ex grā dilc̄o
nis. et rursū curis supīposi
tas ex cōdicioē expleāt ser
uitutis. Cūq̄ʒ occupaciones
extrinsecus ꝑstrepūt. ītrīse
cus ī aīo eos pacatissiā ꝯtes
tenet. Sicut enī vigor mētis
fixnād⁹ p̄est motib̄z carnis.
sic sepe sup īpositos tumlt⁹
occupacioēs bn̄ regit amor
ꝯtētis. Nā extiores cure sip
uerso amoē nō appetūtur.
nō ꝯfuso. ſʒ ordinato aīmo
mīstrari ꝗut. Sci etenī viri
neq̄q̄ eas appetūt. ſʒ occul
to ordine sibi supīpositas
gemūt. et ꝯ̄uis illas p̄ me
liorē intēcionē fugiāt. tn̄ p̄
subditā mēte portāt. Quas
quidē suope si liceat vitāe
festināt. ſʒ timētes dei occul
tas dispensacioēs. tenēt q̄d
fugiūt. et exrent q̄d vitāt
Intrāt enī ad cor suū et ibi
ꝯsulūt q̄ velit̄ occulta vo
lūtas dei. seseq̄ʒ subditos
debē eē sūmis ordinacoīb̄z
ꝯgnoscētes. humiliāt ceruicē
cordis iugo diuine dispēsa
cois. Quisq̄ʒ vō tlis ē qui
licʒ tumlt⁹ versent̄r extrī
secus nūq̄ ad ei⁹ ītiora p̄
uenīūt. ita ut aliud agat̄r
intrīsecꝯ voto. aliud extrī

h' secius teneat' officio. h' gre.
¶ Debēt igit' viri spūtua
les curā extiorū occupaci
onū assumē. cū defuerit
aly q' debito mō possent
illa admīstrare. Vn̄ btūs gre
gorius. xix° moliū sic dicit
Sciendū est qȝ cū priorū
causis extioribȝ q̄ apte de
seruiāt desūt. debent hy
quoqȝ q' spūalibȝ donis ple
ni st'. eorū īfirmitati ɔdes
cendē. terrenisqȝ illorū necita
tibȝ in qn̄tū decent' valēt
cāritatis ɔdesc̄esioē seruiē.
H'c tedē aīm debȝ. si sensus
ei' ɔtēplacioī spūaliū sēp
ītendēs. aliqn̄ pro dispēsā
dis rebȝ mīmis. qsi mino
ratus īflectit'. qn̄ illud vbū
p qd' ɔstāt oīa creata. ut p
dessȝ hoībȝ assūpta hūa
nitate voluit paulo min'
ab angel' minorāi. Quid
ergo mirū si hō se ppt' hoīez
attrahit. dū creator hoīm
et angelorū formā homīs
ppt' hoīez suscepit. h' gregi'.
Ie ¶ Et qm̄uis religiosis viris
timētibȝ deū ac amātibȝ
nōnūqȝ sit mitorū hoīm oī
curā extiorū. siue honorē
terenū subire. tn̄ q̄a sentiūt
se ppt' tlēs occupatioēs ī cor
dibȝ suis ~~suis~~ ī amorē dī ac
ī scō desiderio īpediri. et mē
tes suas p diuisas sollicitu
dines rerū tpaliū dissipaī
idcirco gemūt et ɔturbāt'.
eo qȝ nō licet eis vacarē ɔpūc
tioni et deuocioī. put desi
derāt. et pn̄us facē ɔsueuert.
et iō h' occupacio magis
ē eis quedā penalitas siue
afflictio qȝ ɔsolacio. De li
bȝ btūs gregi' v° moliū expo
nēs illud iob. Quarē data
ē misero lux. et c̄. sic dicit.
In scptura sacra nōnūqȝ
lucis noīe psperitas. noctis
aūt appellacioē huius mūdi
aduersitas designat'. Vn̄
et p psalm̄ dicit'. Sicut te
nebre ei' ita et lumē ei'
Qa enī scī viri ita prospita
tē seculi despicīētes calcāt.
sicut et aduersitatē ei' cal
cantes tolerāt p magnā
mētis celsitudinē mūdi si
bi. et aduersa et pspa sub
sternētes dicūt. Sicut tēbre
ei' ita et lumē ei'. Ac si a
prius dicat'. Sicut ītēcioȝ
nrē fortitudis ei' tristicie
nō pmūt. ita hāc n' blan
dimēta corrūpūt. Sȝ quia
h' ut p̄diximus bonorū mē
tē etiā cū nō subleuāt p

ꝑturbāt. sciū vici q̄ se ī h᷑ꝯ
exilij erūpna miseros ag
noscūt. claresc̄e in eiꝰ ꝓſ
pitate refugiūt. Vn̄ bn̄
nr̄ dicit᷑. Quare data est
misero lux. Lux q̄ppe mi
seris datur. qn̄ hij q̄ subli
mia ɔtēplantes. ēē se ī hac
ꝑegrinacōe miseros ag
noscūt. claritatē trn̄sitorie
ꝓſꝑitatis accipiūt. et eā
valde defleāt ꝙ tarde ad
patriā redeūt. tolerar̄e in
sup onera honoris ɔpelluͣ
tur. amor eos etnorū ɔtrāt
et glā de tpalibꝫ arridꝫ. q̄
dn̄ cogitāt q̄ sint q̄ in īfi
mis tenēt. et q̄ sit que de
sublimiabꝫ nō videt. q̄ sint
q̄se in trā fulcāt. q̄ āt de
celestibꝫ ꝑdiderūt. ꝓſꝑita
tis sue more mordet᷑. q̄a et
si vident neq̄q̄ se ab ea fū
ditus opp̄mi. pēsant tn̄
sollicite cogitacione suā
in amorē dn̄i. et in eiꝰ diſ
pensacōē ꝑtīt. Vn̄ bn̄ sb
dit᷑. Et vita hijs q̄ in ama
ritudiē aīe st̄. In amaritu
dine q̄ppe aīe st̄ oēs electi
ꝙ ul' ꝑūnie flendo nō desi
nūt qd' deliq̄rūt. ul' grui se
merorē afficiūt. q̄a longe
hic a facie ɔditoris ꝑiecti.

ad huc ī etne p̄rie gaudijs
nō st̄. De quoꝝ corde bn̄ ꝑ
salomonē dicit᷑. Cor qd' no
uit amaritudinē aīe sue ī
gaudiū illiꝰ nō miscebit᷑
alienꝰ. In amaritudiē sūt
naq̄ꝫ corda reproborū. ꝙ ipīs
eciā ꝑuis desiderijs suis af
fligūt᷑. ſꝫ eandē amaritudi
nē nesciūt. ꝙ pensar̄e qd' to
lerāt sponte sua nō ꝑūt. · cxxxiii
At cont̄ cor bonorū amari
tudinē suā nouit. ꝙ erūp
nā exilij qua proiectꝰ iace
rat᷑ intelligit. et q̄ st̄ sint
trn̄quilla q̄ ꝑdidit. q̄ ɔfusa
in quibꝫ cecidit sentit. Sꝫ
hoc amaricatū cor ad gau
diū suū q̄nq̄ꝫ reducit᷑. atq̄ꝫ
ī eius gaudio extraneus nō
miscet᷑. q̄a is q̄ nūc ab hoc
merorē cordis foras se ꝑ de
sideria eicit. seclusus tūc
ab illa īntima eiꝰ solēpni
tate remanebit. Hij itaq̄ꝫ
q̄ in amaritudiē aīe st̄. mo
ti mūdo funditꝰ ɔcupis
cūt. ut sicut ipī in sclō nulla
obligacōē teneant᷑. Et R
plerūq̄ꝫ ɔtigit. ut iā homo
mūdū mēte nō teneat. ſꝫ
tn̄ mūdꝰ hoīem occupaci
onibꝫ astringat. et ipē q̄dē
iā mūdo mortuus ē. ſꝫ ipī
nichil appetūt. ita iā a sclō

mūd⁹ ad huc mortuus nō ē. q̄si enī viu⁹ ad huc mū d⁹ eū ↄspicit. dū alio ītētū in suis actibȝ rape ↄtēdit Vn̄ et paul⁹ cū ipē sclm p̄ſtē despiceret. et tlēȝ se ſtm videret. ait. Michi mūd⁹ crucifixus ē et ego mūdo. Mūd⁹ q̄ppe ei crucifixus fuerat. ~~qui tlēȝ se ei exhibē studuerat~~. q̄r hūc cordi suo iā mortuū nō amabat. ſȝ et seipm̄ mūdo crucifix erat. qui tlēm se ei exhibē studueāt. ut ab eo q̄si mortuus ↄcupisci nō possȝ. Nā igit̄ nec paul⁹ mūdi gl'aȝ q̄rebat. nec a mūdi gloria q̄rebat̄. et se mūdo. et mū dū sibi crucifixū ee gl'at̄. Ny q̄r m̄lti appetūt. ſȝ tn̄ usq̄ ad culmē extīctiōis oī mode nō assurgūt. vnē ge mētes dicūt. Quare data ē. viro vita q̄ppe amaricatis dat̄. cū h⁹ mūdi gl'a trisţibȝ gemētibȝ q̄ tribuitur. ī qua nimirū vita pena se validissīi tiōis afficiūt. q̄r et si mūdū nō tenēt ad huc tn̄ tlēs se eē metuūt. q̄ a mūdo teneantis. q̄a nec ei q̄titulūcūq̄ viuerent. hos ad vsū suū pculdubio

nō amauet. Nā et enī vi ua corpa in sepo retinet nā mortua ex se ptin⁹ ex pellit. Sequit̄. Qui expectāt morte. et nō venit. Desiderāt q̄ppe mortifica re se fondit⁹. atq̄ ab omī vita gl'e tpal' extinguere. ſȝ occultis sepe dei iudicijs ul' pre eē in regimīe ul' oc cupai īuitis honoribȝ cō pellūt̄. atq̄ int̄ h̄ mortificacione plenissimā in desinēt expectāt. ſȝ expec tata mors nō venit. quia eorū vsus tpali gl'e etiā nolēs viuit. quā tn̄ ppter dīnū tiore tolerāt. ſȝ int⁹ quidē desideriū pietatis foras at̄ explēt misteriū ordinis. q̄ten⁹ nec a p̄ſtō ne p intētione recedant. nec disposicioī ↄditoris p supbiā contradicāt. Ni hil etenī dīnitatis pietate agit̄. cū is q̄ p̄ſtō corde ad ↄteplacionē tendit hu manis misterijs occupatur. ut etiā m̄ltis īfirmio ribȝ mēs ei⁹ p̄ſtū proficiat. et quo seipm̄ īpfectū respicit. īn ad humilitatis culmē pfectior assurgat. Nō nū q̄ enī p̄ſtī viri vn̄ desidera

orū suorū detrimēta tolle
rant. in maiora lucē diffis
alijs portāt. qz dū eis vaca
ꝉ nō re ut appetūt lic3. rape se
cū alios q̄bz admiscent'
lib3. Fit ergo mira dispē
sacioē pietatis. ut vn̄ se des
tructores estimāt. in locu
pleciores ad celestis p̄rie cō
structionē surgūt. Nōnūq̄
q̄ vō idcō ad cepta desideria
minime proueniūt. ut ipā in
ueniēte tarditate ad eadē
desideria relaxato mētis
sinu dilatētur. et q̄ cicius uēni
ri fortasse īpleta poterāt.
magna dispensacioē agi
tur. ut repulsa crescant. Sic
q̄ppe mortificatū appetūt.
ut iā p̄sētē si liceat cōditoris
sui faciē cōtēplent'. sz eorū
desideriū differt' ut p̄fici
at. et tarditatis sue sinu
nutrit' ut crescat. Vn̄ bn̄
sponsa ī sponsi sui deside
rio anhelās clamat. In
lectulo meo p noctē q̄siui
quē diligit anima mea. q̄siui illū
et nō īueni. Abscondit se
sponsus cū q̄rit'. ut nō īuē
tus ardencius q̄rat'. et dif
fertur q̄rēs sponsa ne īue
niat. ut tarditate sua ca
pacior reddita. mīltiplicaius

q̄nq̄ īueniat qd q̄rebat. Se
quit'. Gaudentq3 vehemē
ter cū inuenerit sepulchrū.
Sicut enī sepulchrū locus
ē quo abscōdit' corpus. Ita
diuina cōtēplacio quodā sepul
chrū est mētis. quo abscō
dit' aīa. Quasi enī huic
mūdo adhuc viuim9 cū
mēte ī eo foras vagamur.
sz mortui ī sepulchro ab
scondim'. cū mortificati ī
terius in secreto ītime cōtēpla
cionis celam'. Sci igit' viri
ab īportunitate desiderio
rū tpaliū. a tumultu īuti
liū curarū a clamoē p̄stre
p̄ēciū turbacionū semet
ipōs sacri ubi gladio mor
tificarē nō desinūt. atq3 inter
anī dei faciē in sinu mētis
abscondūt. De q̄bz paul9
dicit. Mortui enī estis. et
vita vr̄a abscondita ē cū xᵒ
in deo. Qui enī mortē q̄rit.
gaudz cū sepulchrū īuēit.
qz quo mortificarē se appe
tit. valde adīuētā requiē
cōtēplacionis hylarescat. ut
extictus mūdo lateat. et
a cūctis exteriorū rerū tpali
ū pturbacionibz int' sinū
se ītimi amoris abscōdat
h' gregori9. Ecce quō deuota

vl ac religiosi īuiti occu
pāt' cū curis rerū tpaliū
q vō ipās occupacioēs ex
tiores sbeūt ꝑpt' tiorē dei
et obiām quā supiorib; su
l is exhibet hoc faciūt. Ceto
uso vō illi q' tiore ac amoē
dei caret. secularib; curis
libēt' intendūt. et qn̄to ma
gis ꝑ exteriores occupacioēs
mēte distrahūt'. tanto fri
gidiores ī dilcoē dei ꝛ celes
ti desiderio efficiūt'. De
hoc ꝑ btm̄ gregoriū dicit'
Intenta enī curis sclārib;
tāto īsensibiliores int9 effi
ciūt'. qn̄to ad ea q̄ foris sē
studiosiores videt'ur. Ipsu
qppe curē terene a celesti de
siderio obdurescit aīm9.
et dū ipō vsu suo dur9 ef
ficit' ꝑ actioēs secli. ad ea
emolliri nō val; q̄ ptinet
m ad ciuitatē dei. h' greg9.
Ex vō sic idurat' ꝑ affectū
īordinatū in actioib; sclī.
ɔsciām acqrit ɔfusā. cū aūt
in se requiē ꝑpt' remorsū
ɔsciē īuenīe nō potit. aīm
interioē foras egredit'. et
in hys q̄ foris sē. hoc ē ī vo
luptatib; carnalib; et las
ciuijs et ī ceteris malis deltā
cionē qrit. De hoc bts augu9

in glō sup ꝑs psalmos
dicit. Ncgs in corde pmit'
mala ɔsciā. ingētū lz cor.
q' aūt nō lz ɔgētū cor. habita
re ī corde suo libent' nō pt.
tales foras exeūt a seipis aīi
interioē. et de hys q̄ foris
sē. circa corpus delectantur.
qrere in nugis. ī spectacul'.
ī luxurijs. et in oib; mal'
qrūt. Et qre foris sibi vo
lūt eē bn̄. qr nō est ill' intr9
bn̄ vn̄ gaudeat in ɔsciā.
h' augu9. Et hij tales q' sic sē n
ꝑ ɔcupiscēcias sclī et carnis
dissipati. querūt in hoc
mūdo prosꝑai. alios reb;
et honoib; precellē. qcetem
q̄ est ī mōsterio deputant
laborē. curā vō et fatiga
cionē quā hn̄t in reb; secu
larib;. extimat delectacio
nē. Ista tangit bts grego9
xvj mōliū sic dicēs. Quisqs
in hoc mūdo prosꝑai appe
tit. ceteros reb; trāscendē. et
honoib; tumē. huic nimirū
cura sclāris q̄ fatiget' in de
lectacioē est. quies ī labore
Valde etenī fatigat' si de
sit cura sclāris qua fatige
t'. ꝑuse etenī mētes iā de
lectabilit' pasciūt'. vn̄ ꝑ iqui
etudinē incessant' agitāt'

h' gregorius. Qui igit' sic viuūt
et tēm dissolutā vitā du
cūt. habitū quidē religio
nis deferūt. s3 9cupiscēcijs
carnis dediti. mūdo viuūt
Vn̄ q̄n̄ eos cū scl'aribꝫ psoīs
occupaī ul' 9ūsaī 9tigerit.
O habitu et gestu se ēē religi
osos simlant. Et q2 nō sūt q̄d
ptendūt. etiā in ypocrisis vi
ciū īcidūt. quorū studiū
ē nō virtutes amaē s3 vicia
a palliaē et tegē. De quibꝫ
P dicit bt's bnard9. Tristici
a ypocritarū nō in corde
s3 ī facie ē. oues sūt habitu
et vulpes actu. et crudelita
te lupi. neq3 enī ē apud eos
v'tutes colē. s3 celaē vicia.
h' bnard9. Post ypocrisim
vō sequūt' etiā alia vicia
q̄ mōchos tēles īordinatos
apphendūt. viz. supbia et
auaricia. q̄ in religiosis val
de sūt rphensibilia. De su
pbia eorū dicit bt's bnar
Q d9. Magis āmiranda est
supbia mōchorū q̄ luci
feri. ille supbiuit ī celo. iste
ī cenobio. ille in delicijs. is
te ī misterijs. ille opt9 omī
lapide p̄cioso. iste sacco et
R cilicio. h' bnard9. De a
uaricia vō dicit bt's ihĕoi9

Nō amat pecunias deū
amaē nō pt. si peculiaritas
ī mōchis sit. neq3 9cordia ne
q3 pax in 9gregacoē erit
eorum. Quid ē mōchi habitus?
nī despectio mūdi. Quō
ergo mūdū despiciūt qui
aurū q̄rūt. Ubi aurū: ibi
et viciū placet. In xpī mili
cia nō q̄rit lucra. h' ihĕoi9.
Post h9mōi aūt vicia iā p
missa. mōchū īordinatū
et dissolutū mlt'a alia īcō
ueniencia sequūt'. Nā sūt
mlt'i frēs īordinati ī diuisis
9uētibꝫ. q̄bꝫ mōsteriū ul'
ambit9 carcer ē. lcō abhoī
nacio. q̄es vexacio. silēciū te
diū. Hij tēles dāpna rerū
tpaliū gemūt. ruinā vero
virtutū nō plangūt. ad la
c̄marū 9pūctioēʒ rudes et
īdocti. ad recitandū fabu
larū nugas facūdi. Cū sūt
ad orandū nec plorāt nec
suspirāt. cū vō sūt in audito
rio in risu et cachīno exal
tāt vocē suā. et alia q̄ pli
ma satis repħensibilia et
abhoīnabilia q̄ solēt exe'
cere religiosi īordinati 2 dis
soluti. Quorū execrabilē
9isacionē. ancelm9 ī q̄dā
aūcte tāgit sic dicēs. Aut

quidā in cōgregacioē qui
faciūt ad oculū seruiciū
quibꝫ claustrū carcer ē. ca
ritas cathena. cōtinēcia cō
pedes. lcō abhoīnacio. q̄
es vexacio. silenciū amari
tudo. meditacio desꝑacio.
Hij tl'es ad discurrendū huc
atq; illuc ꝓmpti et alacres,
ad sedendū in claustro egri
et debiles. ad ꝑeandū deū
bruti et muti. ad tractādū
de bobus et ouibꝫ astuti et
acuti. dāpna rerū tpaliū
gemuīt et plangūt. ruinā
virtutū nō dolent nᶜ sētiūt.
ad īuestigandū lacimarū
cōpūctionē rudes et indocti
ad recitandū fabularū nu
gas facūdi et faceti. cū stāt
ad orandū nᶜ plorāt nᶜ sus
pirāt. cū sedent ī auditorio
in risu ⁊ cachīno exaltant
vocē suā. Abbati adherēt
ꝑcibis et potibꝫ pocius qᷓ pro
vite mūdo q̄ scitate eius. pro
tē obsecūtᶜ pro ᷓuis obedi
ciūcula quā expectāt. nō
ꝑ spūalibꝫ exerciciis q̄ ipī nō
amāt. In psalmodia ster
tūt et sōpniāt. In lcōibus de
trahūt et dīiudicāt. Isti ta
les sese ignorāt. mūdū a
māt. desideria carnis ad

huc suspirāt. ab ignorāā
a sui suboritᶜ securitas. ex
cōcupiā mūdi leuitas. ex de
siderio carnis supflua cu
ra et cordis anxietas. secu
ritas reddit eos tepidos. le
uitas vagos curā diuisos.
ꝑ securitatē tepe facti vacāt.
ꝑ leuitatē a preceptis mo
lestāt. ꝑ anxiā curā diste
nti. turbātᶜ et anxii fiūt. hᶜ
ancelmus. Hos eciā bernardus
huiusmoī ꝑuersas cōdiciōes
hoīm reprehendēs sic ait
O hō velox ad mēsā. tardus
ad ecclīam. potēs ad potā
dū. sꝫ eger ad cantandū. ꝑ
uigil ad fabulas. sōpnolē
tus ad vigilias. prōptus ad
loquēdū. sꝫ mutus ad psal
lendū. prōptus ad detracti
onē. sꝫ tardus ad orōnē. In
vidie amator. xpi ꝑsecutor.
festucā respicies. et trabē
nō ~~respicies~~ cōsideras. alcius
mala cōtēpnes. sꝫ tua nō de
seres. ceteros rephendis. te
ipm̄ nō corrigis. malicie
iuētor. disciplīe destructor
amicus viciorū hostis vtutū.
hᶜ sᷓt que hoīem excecāt. et
a deo sepant. hᶜ sᷓt que cō
uersū ad vitutē faciūt ꝑ
uersū. mōchū demoīacū

xpianū anxpm. bernardus
Ex hijs igitur dictis iā pmissis
colligere possumus ad quantas
inordinaciones et dissolucio
nes deuenit status monacho
rū. quod itē plangit btūs bernardus
commemorans vitā et cōuersacionem
detestabilē quorundā mod
ernorū monachorū sic dicens.
Quis in principio cū ordo cepit
monasticus ad tantā crederet
monachos inertiā deuenire.
O quantū distamus ab hijs qui
in diebus anthonij extitere
monachi. Siquidem illi cū se
inuicē p tempus ex caritate re
uiserent. tanta ab inuicē a
uiditate panē angelorū
percipiebant. ut corporis cibū
penitus obliti. diē plerumque
totū ieiuni s uentribus nō
mentibus transigerent. Et hic erat
ordo rectus. quando digniori parti
plus inseruiebatur. Nobis autem
conuenientibus in vnū. iā nō est
dominicā cenā manducare. Pa
nē quoque celestē nemo est qui
requirat. nemo qui tribuat.
Nichil de scripturis. nichil
de salute aiarū. sed nuge et
risus et vba proferuntur in
uentū. Inter prandendū
quantū fauces dapibus. tantū
aures pascuntur rumoribus. qui

bus totus intentus. modū nes
cias in edendo. Interim autem
fercula ferculis apponuntur
et pro solis carnibus a quibus
abstinetur. grandiū piscium
corpa duplicantur. tantumque ac
curiacione et arte cocorū ppa
rantur. quaten⁹ quatuor aut quinque
fercul' deuoratis. pma nō
impediant nouissima. nec sacie
tas minuat appetitū. verum
quippe oneratur dū nescit. sed
varietas tollit fastidiū. et
dū iā stomachus crebris ruc
tibus impletū se indicet. nondū
tn curiositas saciatur. Infelix
ergo stomachus cū oīa susci
pe cogitur. oppressus magis ob
ruitur quam reficiatur. Iā vero sic sur
genti a mensa. quod aliud libet
nisi dormire. Si aūt ad vigi
lias indigestū cogis surgere.
nō cantū sed planctū pocius
extorquebis. Miror etenim vnū in
ter monachos tanta intpanci
a in cibis et potacionibus. Tu ves
timentis et lecisternijs et e
quitaturis et construendis edi
ficijs inolescere potuit. Ec
ce enim parcitas putatur aua
ricia. sobrietas austeritas
creditur. et silenciū tristicia
reputatur. Econtra remissio
discrecio dicitur. largitas

affabilitas. inclinacio io
cunditatis. mollicies vestimen
torum et ciphorum fastus hones
tas. lectorum superfluus cultus.
mundicia. Cuius h' alterutrum
impendimus. caritas appella
tur. Ista enim civitas destru
it caritatem. h' discrecio dis
crecionem confundit. Talis mi
sericordia crudelitate ple
na est. q vz. ita corpus serui
t'. ut animam iugulet. h' Bernh'.
Ecce videmus quanta indecen
cia dissolucio et inordina
cio per religiosas personas
modo geritur in sancto ordine.
C. et io multo dolendum. Nam
quilibet qui sic peruerse agit in
quo abrenunciauit seculo il
le. Vocatus est quippe monachus
ad ordinem. propter hoc ut tribu
lacionem sustineat. et de se
culari leticia ipse sollicitus
est. vocatus ad nuditatem.
ad sitim. ad vigilias. ad
lamentacionem. ad taciturn
nitatem et humilitatem et ceteras
virtutes. et ipse in omnibus con
trarium facit. Quid igitur
talis monachus dicturus est cum
iudicatus fuit in extrema
hora sive mortis. De hiis monachis
religiosis. abbas effrem
in quadam omelia sic dicit.

In quo hunc seculo abrenun
ciasti carissimi si rursum
requiem secularem requiris.
In tribulacione quippe vocatus
es. et tu de seculari leticia
peccatoris. In nuditate
vocatus es. et tu de vesti
mento studium habes. In si
ti quoque vocatus es. et aquas
tenues vinum bibere delecta
ris. Ad plurimum nichilominus
invitatus es. Et et sanctis armis
spiritualibus tu congredi cupis
Ad vigilias quoque vocatus
es. et tu inercia sompni atque
pigricia resolueris. Ad fle
tum et ad lamentacionem voca
tus es. et tu cum cachinno ri
sum effundis. In taciturnitate
vocatus es. et tu multiloquio
vano delectaris. In separacione
vocatus es. et tu vicinitate
negligenciam vitam suam non re
fugis. Heredem te regni sui
vocauit Christus. et tu qui terrena
sic sapis. In mansuetudinem
et humilitatem vocatus es. et tu
superbus et elatus incedis. In
assiduam meditacionem et
collacionem verbi dei vocatus es
et tu unius hore spacium
fastidire incipis. Et quid ei in
illa die dicturus es. si tua
vicia expurgare neglexeris

Queso dilectissimi sic agite ut cum fiducia simus ante tribunal terribilis et magni regis et in conspectu milium sanctorum angelorum. hec effrem abbas

De ¶ Est eciam aliud quod satis reprehensibile est in sancta religione. viz. de prelatis et subditis. Nam sunt nonnulli prelati qui propter statum prelacionis quem tenent super alios se extollunt. subiectos sibi despiciunt. et quos potestate precellunt. eciam vite meritis se precellere credunt. cunctis sapienciores se existimant esse. quia videt se ceteris amplius posse. cum laudantur extolluntur. et tales se esse credunt. quales se foris audiunt.

X ¶ Sed quilibet prelatus suam fragilitatem debet aspicere et se in suo corde humiliare ac per humilem conversacionem suis fratribus studeat se conformare. et tamen ex zelo dei peccatoribus per censuram iusticie debet obviare. De talibus prelatis beatus gregorius xxvi moralium super illo verbo. Deus potentes non abicit cum sit ipse potens. sic dicit. In usu vite moralis quedam ex semetipsis sunt noxia quedam vero ex hiis que circa ipsa versantur. Ex semetipsis quedam noxia sunt. sicut peccata atque flagicia. quedam vero nonnumquam nobis ex hiis que circa ipsa sunt nocent. sicut temporalis potencia. Magna est enim temporalis potencia. que apud deum meritum suum de bona administracione regiminis invenit. nonnumquam tamen quo preeminet ceteris. elacione cogitacionis intumescit. et dum ad usum cuncta subiacent. dum ad votum velociter iussa complentur. dum omnes subditi si qua bene gesta sunt laudibus efferunt. male gestis autem nulla auctoritate contradicunt. dum plerumque quod laudant. eciam quod obiurgare debuerunt. Seductus ab hiis que infra subduntur super se animus attollitur. et dum foris inmenso favore circumdatur. intus veritate vacuatur. atque oblitus sui. in voces se spergit alienas. talem se credit. qualem foris audit. non qualem intus discernere debuit. subiectos despicit. eosque equales sibi nature ordine non agnoscit. et quos sorte potestate excesserit. transcendisse se eciam vite meritis credit. cunctis se estimat amplius sapere. quibus se videt amplius posse. Plerumque dum subiectorum affluencia animus inflatur. in fluxum superbie ipso potencie

fastigio lenocinãte corrūpi
tur. Oīs enī ptās cautã re
gẽtis indigit vita. Igit bñ
hanc exrcet ille q̃ sic p illã
se sup culpas erigt. scit etiã
cū ceteris equalitate cponi.
Humana etenī mẽs plerūq
extollit. etiã cū nulla ptate
fulcit. q̃ntomagis ĩ altū se
erigit. cū se ei etiã ptãs ad
iungit. Cū ergo potẽcie tpa
lis misteriū suscipit. summa
cura vigilandū ē. ut sciat
q̃sq et sumẽ ex illa qd ad
iuuat. et pugnẽ qd temptat
et equalẽ se cū illa ceteris
tenẽ. et se tñ p̃cantibz zelo
vlcionis pferre. Quã discre
cionẽ agnoscim9. si paulū
imitem. Paul9 bñ agẽ
tibz fribz prelatū se eẽ nes
ciebat cū dicet. Nō qz dñã
m fidei vrẽ. sz adiutores
sum9 gaudij vrī. at illico
adiūxit. Fide enī statis. Ac
si dicet. Ideo nō dñam fi
dei vrẽ. qz fide statis. equales
enī vob sum9. vbi vos stãe
cgnoscim9. Quasi se platū
fribz eẽ nesciebat. cū dicet.
Facti sum9 puuli ĩ medio
vrm. nos at seruos vrõs p
ihm xpm. Sz tñ cū culpa q̃
corrigi debuissz ĩueīt. illico

mgrm se eẽ recoluit dicẽs
Quid vultis? in vgã ve
niā ad vos s. Lc. greg9. De A2
subditis etiã sciendū. q̃ sūt
nō nulli fres cuẽtuales q̃
platos suos in fcīs suis di
iudicãt. ac etiã sup eos mr
murãt. et mores eorū p̃ v̄
ba ĩdecencia corrigūt. seip
sos vō ĩcorrectos relinquūt.
n aliquã diligẽciã adhi
bẽt. ut ppriū statū ordinēt
ad pfectū v̄tutis. Nūq e
tiã cogitãt si ĩ tli dignita
te aut officio eẽnt. melius
vellẽt q̃ illi hc disponẽ ac
ordinaẽ. suū at statū ĩ quo
st n sollicite discuciūt nec
emẽdant. Sz q̃libz deuo B2
tus ac religiosus subditus
suã cscīam respiciat. et p
latorū suorū fcā nō repre
hendat. et q̃uis forte fuit
in eorū vitã q̃ iuẽ rep̄hen
di possit. ipi tñ ppt hoc su
o supiori reuerenciã exhi
bẽ nō obmittãt. opa tñ e
orū si qua rep̄hensibilia st
imitanda nō st. Attendẽ
etiã debz subditus q̃ ptãs
regiminis siue platura nō
pt admistrari sñ studio
cure tpalis. Vñ qd ipi ver
ant in exterioribz occupaci

onibꝫ . ut subditi sīt omī
sollicitudīe melꝰ vacāe
pūt in dei laudibꝫ. Et cū
subditus ac religiosus in
suo claustro ac ambitu
existēs . bonis moībꝫ et vir
tutibꝫ rutilat . suū suꝑio
rē qui curā exteriorē gerit
nō accusat. De hoc trac
tat bēs gregꝰ xxv moŕ liū
sic dicēs. Subditorū mens
ad custodiā hūilitatis ē
domāda . si infirmitas ꝓpa
īcessanꝰ attenditꝰ. sꝫ tūc
vires nrās exaīnare vacāt
negligimꝰ . cū de nobis
fortia credimꝰ . et idcirco
eos q̄ nobꝭ p̄lati sīt distric
te iudicamꝰ . Quo enī
nosipōs minꝰ agnoscimꝰ
eo illos quos reprehendē
nitimꝰ plus videmꝰ. Coīa
hec mala sīt q̄ sepe a subdi
tis in p̄latos . sepe a p̄la
tis ī subditos ꝯmittūtur .
qꝛ et omīs sb̄ditos q̄ p̄sūt .
minꝰ q̄ȝ ipī sīt sapientes
arbitrantꝰ . et rursū . qui
subiecti sīt rectorū suorū ac
tioēs iudicāt . Et si ipōs re
gimē tenē ꝯtingeret . se po
tuisse agē melꝰ putant
Vnū plerūq; fit . ut et rectores
minꝰ prudentꝰ . ea q̄ agē
da sīt videāt . qꝛ eorū oculos
nebula elacioīs obscurat
Et nōnūq̄ is q̄ subiectus
ē hoc cū prelatus fuit facit
qđ dudū fieri subiectꝰ argu
ebat . et pro eo qđ illa q̄ iu
dicauerat ꝑpetrat . salte q̄
iudicabat erubescat . Igitꝰ
sicut p̄latis curandū ē ne
eorū corda estīacioē singu
laris sapīe locus suꝑior ex
tollat . ita subiectis ꝓuidē
dū est . ne sibi rectorū factā dis
pliceāt . Si aūt mgr̄orū vita
iure reprehenditur . oportꝫ
ut eos subditi etiā dū dis
plicēt venerēt . Sꝫ hoc ē sol
lertꝰ intuēdū . ne a quē vene
rari necē est imitari appetas .
a quē imitari despicis vene
rari ꝯtēpnas . Subtilꝰ enī via
tenēda ē rectitudinis et hūili
tatis . ut sic rp̄rehēsibilia
mgr̄orū factā displiceāt . qđ tē
nꝰ subditorū mēs a seruā
da mgr̄i reuerētia nō rece
dat . Sē vō nōnulli q̄ si pa
rū qđ . de spūali ꝯūsacione
inchoāt . cū rectores suos tp̄a
lia agē et terrena ꝯsiderāt .
mox ordinē suꝑne dispen
sacioīs accusant . qꝛ ne q̄ȝ
bīi ad regendū p̄lati sīt . ꝑ
quos ꝯūsacioīs in fine ex

C 2

empla mōstrant᷑. Sz hij ni
miru̅ du̅ tpare se a senioꝝ
suoru̅ rephensioē negligt
culpe sue exigentibꝫ minis
usqꝫ ad reprehensionē ꝯdito
ris excedu̅t. cui⁹ pꝛō dispo
sicio inde ab humilibꝫ reccioꝛ
agnoscit᷑. vn̄ ab elatis nō
rcē iudicat᷑. Na enī ptās
regiminis ministrari nō pt̄ sin̄
studio cure tpal'. Aliqn̄ oī
potēs deus mira dispensa
cioē pietatis. ut tenere spū
aliu̅ mētes a trena cura
disiuncte sit. oni⁹ regimīs
duris ac laboriosis cordibꝫ
i̅iungit. ut tanto illi ab hoc
mu̅do securi⁹ lateat. qn̄
to hij exti⁹us sollicitudibꝫ
libent' elaborat. In exhibi
cioē qppe suscepti oneris.
p ipīs quoqꝫ utilitatibꝫ sb̄
ditoru̅ dure vie tolerunde
st' humane seruitutis. Et se
pe ut dcm̄ est misericors dꝫ
quos tenē diligit. eos solli
cite ab exti⁹us actoibꝫ ab
scōdit. Na̅ et pleruqꝫ pr̄ fa
milias ad eu̅ laborē seruoꝝ
digtg dirigit. a quo sbti
les filios suspendit. Et in̄
filij sui vexacioē decori sut.
vn̄ serui in pulue̅ fedat᷑
Qꝫ qꝫ rcē in ecclia diuinitus

agat᷑ ipa̅ tabnaculi ꝯstruc
tioē signat᷑. Ad moysen
qppe diuina voce papit᷑. ut
ad tegenda sca̅ scōru̅ exbis
so cocco atqꝫ iacincto vela
texant᷑. iussu̅qꝫ ē ut ad p
tegendu̅ tabnaculu̅ vela
ciliciana et pelles extendent.
q nimiru̅ ul' pluuias ul'
ventos ul' puluerē tolera
ret. Quid ergo p pelles
et ciliciana. quibꝫ tabna
culu̅ tegit᷑. ni grossas hoim
mētes accipim⁹. q aliqn̄
in ecclia occulto dei iudi
cio qmuis dure st' pfertu̅tur
Que qa seruiūt curis tpalibꝫ
nō terutu̅t᷑. oportet ut tep
tacionu̅ ventos et pluuias
de hui⁹ mu̅di ꝯtrietatibꝫ
portet. Quid vō p iacictu̅
coccu̅ bissu̅qꝫ sigt᷑: ni scōꝝ
vita tenea ul' clara. Que
du̅ caute in tabnaculo sb̄
cilicijs et pellibꝫ abscōdit᷑.
sua integra pulcrītudo ser
uat᷑. Ut enī int' interiora
tabnaculi bissus fulgeat.
coccus chorusciet. iacinctus
ceruleo coloē resplendeat.
desup pelles et cilicia ym
bres et ventos et puluerē
portu̅t. Qꝫ igit᷑ ut magnus
v̄tutibꝫ in scē ecclie sinu p

ficiūt ꝓpositorū suorū vi
tā despice nō dnt. cū va
cāe rebȝ exterioribȝ vident.
qꝛ hoc qđ ipi secuti ītima
penetrāt. ex illorū adiu
mento ē. qui cont̄ pcellas
hui9 sc̄li extius laborāt.
Quā enī candoris sui gr̄
ciā retinet̄ : si bissū plu
uia tangēt. Aut qd fulgo
ris atqꝫ claritatis cocc9 ul'
iacinct9 ondēret : si hec
susceptus puluis fedaēt.
Sit ergo desup textura ci
liciū fortis ad puluerē. sit
īferi9 color iacinctin9 ap
tus ad decorē. Ornēt eccle
siā qui solis rebȝ spūalibȝ
vacāt. tegāt ecclīaȝ : quos
et labor rerū tēpaliū gūat.
Respiciāt ergo cont̄ rectore
suū exteriora agēte in muīȝ
is q̄ int̄ scām ecclīaȝ iam
spūalit̄ fulget. Si enī tu
secure intus ut cocc9 ruti
las. ciliciū quo protegeis
cur accusas. hec gregori9. Cer
ta hoc eciā nōndū. qꝛ sūt
nōnulli sb̄diti q̄ cū ꝯspici
ūt p̄latos et supiōes suos
vite īordinate et volupta
tibȝ deseruīe. ac negocijs
secularibȝ nimis ītendē.
eo audaci9 ad lasciuias

et ad alia īconueniencia. eciā
ipi solent frena laxāe. qꝛ
tanto min9 timet excedere
et īordinate viuē. quāto ma
gis ꝯsiderāt illos q̄ eis debe
rēt p̄eē viā virtutis ac disci
pline declināe. De hoc btūs
gregori9 iij mōliū sic dicit. Sci
endū est qꝛ qđ a minoribus
voluptuose agit̄ maiorū
disciplīā cohibet̄. cū vō ma
iores ipi voluptati deserui
ūt. nimirū minoribȝ lasciuie
frena laxant̄. Nōs enī sb̄ dis
ciplīe se ꝯstrictiōe retineat
quā et ipi qui ius discretiōis
acciperūt sese voluptatibus
relaxāt. Vn̄ cont̄ nos hostis
tūc vehemēci9 vires accipit.
quā et ipōs q̄ pro custodia dis
ciplīe p̄lati st̄. leticie seruīe
cognoscit. Tanto enī liceci9
ad feriendū occupat. quāto
et hij q̄ intercedē poterāt. vo
luptati vacāt. Sic eciā dū p
utilitate subditorū rectores
nimie tēpalibȝ curis īseru
ūt. pleriqꝫ eorū exēplo decres
cūt. qđ verū valde eē qs ab
neget. cū curū a pastoribȝ
eterna quā celestia sollicici9
videt. Moue eciā pt̄ forsitā
aliqs. cur omps deus nōnl'
los q̄ videbant̄ eē bone et

E2 sce vite vite. eterne pmittat
et in pctm cade. De hoc
sciendu e qp st plures cause
pp quas accide solet. Na
st nonnulli q aliqua vtute
ul' etia ples hnt p quas i
notescut hoibz. et io eos
venerant. sz in qbusda vicijs
siue pctis occulte iuoluti st
q a prib ignorat. et io dns
q inspector e cordiu. nonu
qp tles i apta vicia cade p
mittit. ut cognoscat ab a
lijs maifeste qles st q prus
in occulto vicio fuerat. Est
et alia causa pp qua pmit
tut aliq in pctm cade. videlz.
supbia ul' elacio. Sut naqz
nonnulli q castitatis vtute
pminet. sz humilitate cordis
no hnt. et cu occulte p supbi
am erigut. maifeste i car
nis fetinora corrue pmittu
F2 t. Sz nondu qp nonuqm
casus istoru e cautela elco
ru. Na elci cu ᴐspiciut tley
in quoda religioso statu
ee. et tn pp occulta alia vi
cia a supbia. in carnis lub
cu. ul' alia pcta ~~to~~ cade. tlia
tqm ᴐsiderantes icipiut de
u magis time. et in cuctis
q agut studet cautiores ee
ac in humilitate mecas pseue

rare. Ista tangit bts gregorius
xxxiiij moliu. expones il
lud iob. Et stnet sibi autu
qsi lutu. sic dices. Mouet
fortasse aliqué. cur mise
ricors ds fieri pmittat ista
ut leuiathan iste nc p sug
gestioes validas. autu id
est viros sctatis claritate
fulgentes. qsi lutu sibi vi
cijs inqnando substernat
Sz citius ᴐndebimus. qz au
ru qd prius eius psuasionibz
qsi lutu stni potuit. autu
an dei oculos nuqp fuit
Sepe naqz ho mltis occul
te pctis iuoluitr. et i bona
alia vtute magnus videtr
Que ipa quoqz vtus iani
deficit. qz du inotescat hoi
bz paldubio laudatr. eiqz
laus ihyant' appetitur
Vn fit ut ipa vtus no sit.
du abscondit qd displicet.
prodit qd placz. Que itaqz
ee mita apud dnm pnt
qn et mala occulta st. et
bona publica. Plerumqz
eni ut dixi9 latet supbia
et castitas inotescit. atqz
io diu ostensa. castitas cca
fine vite pdit. qz coopta su
pbia. usqz ad fine icorrecta
retinetr. Alius eleosinis va

cat, ꝑpia distribuit. ſȝ tn̄
mĺtis ĩiuſticijs ſeruit. uľ
fortaſſe liguā in detracti
oībȝ exiit. et fit pleruq̄ȝ ut
is q̇ui q̄ miſericors fuerat
iux fine vite ſue et rapaci
tatis et crudelitatis ſtimu
lis ĩardeſcat. Nō valde ui
to iudicio agit᷑. ut ꝑdat et
an hoīes vn̄ homibȝ placu
it. qui hoc vn̄ dō diſplicu
it corrigē nūq̄ curauit. A
lius paciē ſtudet. ſȝ ĩuidē
alijs et ſeruaē maliciā in
corde nō cauet. fit q̄nq̄ȝ in
paciēs. q̄ latebat dolens.
Hij itaq̄ȝ ꝑ aliq̄ aurū ſūt
ēē et ꝑ aliq̄ lutū. atq̄ȝ hoc
aurū q̄ſi lutū ſternit᷑. q̄n
occultis exigētibȝ meītis
eciā virtus q̄ publice cla
ruerat diſſipat᷑. Sepe enī
omīps dēs occulta quorūdā
mala diu tolerat. et apta
eorū bona elcōrū ſuoꝝ vſi
bȝ profutura diſpenſat.
Nā nōnulli mūdū neq̄q̄
funditꝰ deſerētes. nō pſeue
raturi anguſtū iter arri
piūt. ſȝ ad q̄rēdā anguſtā
portā exēplo ſuo eos q̄ pſe
ueraturi ſt̄ accendūt. Vn̄
pleruq̄ȝ ꝯtīgit. ut ipm̄ hoc
qđ bene videnť viuē. nō

ſibi. ſȝ poci⁹ ſolis elcīs viuāt
dū exemplis ſuis ad bn̄ viuē
di ſtudia pſeuerat᷑ros alij
nō pſeueraturi, ꝑuocāt. Se
pe quoſdā videm⁹ viā ĩgre
di ad locū ꝑpoſitū feſtinaē
quos alij q̄ euntes cōſpiciūt
ſeq̄ūť. eūdēq̄ȝ pit᷑ locū petūt
ſȝ fit pleruq̄ȝ ut irruēte aliquo
ĩplicacoīs articulo poſt ſe
redeāt q̄ p̄ibāt. et hij ad locū
veniant q̄ ſeq̄bant᷑. Idcirco
enī v᷑tutis iter nō pſeuēatu
ri ĩchoāt. ut eis q̄ pueturi ſt᷑
q̄ gdiant᷑ via oſtendāt. Quo
rū videlȝ caſus vtilitate nō
modica elcōrū puectibȝ ſer
uit. q̄ illorū lapſū dū ꝯſpi
ciūt. de ſuo ſtatu ꝯtremiſcūt.
et ruina q̄ illos dāpnat. iſ
tos humiliat. diſcūt enī ĩ ſu
ꝑni adiutorij protectioē cō
fidē. dū pleroſq̄ȝ ꝯſpiciūt de
ſuis vibȝ cecidiſſe. Nn̄ ergo
bn̄ agē videnť reprobi. q̄ſi
planū iter elcīs ſequētibȝ
mōſtrant. q̄n vō in lapſū
neq̄cie corruūt. elcīs poſt ſe
ꝑgentibȝ q̄ſi cauēdā ſupbie
foueā oſtendūt. h᷑ gregori⁹
De hoc eciā habet᷑ xxvj mo
ꝛui. vbi idē bīs gregꝰ trac
tās illud. Q᷑ docet nos ſup
iumēta t̄re. et ſup volucres

celi erudit nos. sic dicit. Iu
mēta tre st q̄ usu vite carnl
ȳma appetūt. Volucres vō
celi st. qui sup̄be curiosita
tis studio sblimia p̄scrutā
tur. Illi viuēdo se deponūt
infra q̄m st. isti īquirēdo
se eleuāt ultra q̄ possūt.
Illos ī infimus voluptas de
icit carnis. istos q̄si in sup
iorib; erigit libido curiosita
tis. Illis p̄ sacra eloq̄a dicit
Nolite fieri sicut equus et
mul9 quib; nō est ītellēcs
Istorū sup̄b; labor increpa
tur cū dicit. altiora te ne
q̄sieris. et fortiora te ne scru
tatus fueris. Docet igit nos
ds sup iumēta tre et volu
cres celi. q̄ dū hoc q̄d sum9
agnoscim9. nc carnis nos
īfirmitas deicit. nc sup̄bi
e sp̄s eleuat. nc defluendo
in ȳmis deicim nc sup̄bi
endo de sublimib; īflam
N enī labit carne iumē
torū appetitu p̄sternitur.
q vō extollit mēte. more
volucrū. q̄si leuitatis pēna
sbleuat. Sz si vigilant at
tendit ut et mētis hūilitas
et carnis ~~castimonia~~ castitōni
a teneat. cito cognoscim9
q̄ alterū custodit ex altero

Nā sepe sup̄bia luxurie
seīnariū fuit. q̄ dū eos
sp̄s q̄ in altū erexit. caro
ī infimus mersit. Hij enī
p̄us secreto eleuāt. sz post
modū publice corruūt. q̄
dū occultis ītuescūt moti
b; cordis. apcius cadūt lapsi
b; corpis. Hic sic elati iusta
fuerūt rtribucioē ferendi.
ut q̄ sup̄biēdo se homīb; p̄
ferūt. luxuriando usq; ad
iumētorū similitudinē deuol
uant. Hō q̄ppe cū in honoē
eēt nō ītellexit. cpar9 ē iu
mētis zc. Quasi scīe enī il
los in altū pēna subleua
neāt. de q̄b; paul9 dicebat
q̄ cū cognouisset deū. nō si
cut deū glorificauerūt. aut
grās egerūt. Quō aūt ī iu
mētorū ap̄l9 q̄ iumētoꝝ
voluptate ceciderūt. subdit
dicēs. Tradidit illos ds in
~~reprobū sensū~~ desideria cor
dis eoꝝ ī imūdiciā. Ecce ca
ro mersit quo sup̄ba sciā sb
leuauit. et a volatu volu
crū. vltra appetitū lapsi st
iumētorū. atq; in sub se p̄
strati st vn̄ sup se ire videbā
tur. Curādū itaq; ē et oī
custodia mēs a sup̄bie tu
moē seruāda. Nō enī an

oculos dei vacue tnsvolāt
cogitacioēs nrē. et nulla
momētū tpis p aīm tnse
ūt sn statu rtribucionis. In
tus ergo videt deus qd mē
tē eleuat. et ideo foras p
mittit īualescē qd depo
nat. intus pius extollitur. qd
foris postmodū luxurie cor
rupcio feriat. Occultā vz
culpā sequitur. apta paus
sio. ut malis exterioribz ītio
ra puniantur. et cor publice
corruat qd latenter tume
bat. Proinde p hūilitatis cus
todiam seruanda ē mū
dicia castitatis. Si enī pie
sps sub deo pmittitur. caro illi
cite nō sup spm eleuatur
Habz quippe sps cōmissū sibi
dominiū carnis . si tn̄ sub
deo recognoscat iura legitīe
seruitutis. Nā si auctorē
supbiendo cōtempnit. iure ī
a subiecta carne pliū suscī
pit. Vn̄ et ille pm̄ⁱ inobedi
ens mox ut supbiendo pc
cauit pudēda cōtexit. Qr
enī cōtumeliā sps deo intulit.
mox cōtumeliā carnis īueīt.
et qui auctori suo eē subdi
tus noluit. ius carnis ~~pub~~
~~lice~~ subdite quā regebat
amisit. ut et in ipo videlz.

inobīe sue cōfusio redūdaret
et supatus disceret qd elatus
admisisset. Sic enī plerūqz
virus libidinis de radice nas
citur elacionis. qz tūc caro vicit
cū sps latenter ītumuit.
Hic ē qp longa cōtinēcia re
pente soluitur. hic ē qp plerū
qz et usqz ad seniū virgini
tas seruata viciatur. Cum
igitur negligitur hūilitas cor
dis. reus uidet despicit. ea
am ītegritatē ~~cordis~~ corporis
et qnqz p apertū malū repro
bos annūciat. quos dudū
reprobos ī occulto tolerabat
Nam q diu seruatū bonū
subito pdidit. apud semet
ipm intus aliud malū te
nuit. ex quo ad aliud sub
ito erupit. p qd ab oīpoten
te deo ēciā tūc alienus exti
tit. qn̄ se ei p mūdiciā cor
pis inhere mōstrauit. C
Cū igitur mētis elacio ad
polluciōez pthit carnis re
pborū cor a volatu volu
ptū ad petulāciā labitur
iumētorū. Sed at vl ne ap
petitu bestiali ad luxurie
voraginē devoluatur. solli
cite cogitacioēs mētis a su
pbie volatu custodiūt. ac
ne ī infima desipiēdo corru

 āt oē qd̾ sublimit̾ sapiūt hu
milit̾ p̄miūt. Hec itaq̄ dicit̾
Q̄ docet nos sup iumenta
t̾re. ⁊c̄. Sc̄i enī vi sup iumenta
t̾re edocti st̄. q̄r quicq̄ ī t̄ris
pt̄ ābiri despiciūt. q̄r ni
chil in hac vita qd̾ p̄terit
querūt. Sup volucres quoq̄
celi eruditi st̄. q̄r oēs ī mū
dorū spūū insidias ꝯphen
dūt. et p̄tātes aereas quas
adhuc p carnis īfirmitatē
tolerāt. etiā vite mītis cal
cant. Nēmes q̄ppe scōrū t̄nsi
toria cūcta despiciūt. et sub
se labi quicq̄ supbit. quicq̄
p̄terit cōtēplant̾. et quasi
in quodā rerū vertice ꝯstitu
te. tanto sibi oīa sub ēē cō
spiciūt. q̄nto semetipās auc
tori oīm̄ subdūt. atq̄ inde
cūcta t̄nscendūt. Vn̄ crea
tori oīm̄ vera se hūilitate
substinūt. h̾ gregꝰ. Ex hijs
igit̾ dc̄is colligē possumꝰ
q̄ cautos ⁊ hūiles oportꝫ
nos ēē. si in vita r̄ligiosa
h² ac v̾tuosa volumꝰ usq̄ ad
finē p̄seuerāre. Qꝫ q̄r de sta
tu īordinato. q̄ heu mō p
quosdā exercet̾ in ordine.
tractāre incepimꝰ. restat ut
illa itin p̄sequamr̄. Vn̄ cō
siderādū ut sup̄ dcm̄ ē. q̄

mō̄stica disciplīa valde mo
dernis t̄porib; deficiat. et a
sua p̄fcōne languescit. Qēs
q̄ sua st̄ q̄rūt. et spreto celes
ti desiderio t̾rena auide ꝯcu
piscūt. Cur igit̾ ad illa que
pro dīno amoē ꝯtēpsimus.
p malū desideriū iterū re
dimꝰ. et votū qd̾ p̄misimꝰ
deo. p īordinatā affcōnē
violamꝰ. De hoc p petrū
damianū sic dr̄. Ad tātā
q̄ppe fere cotidie semetip̄o
detior mūdꝰ iste deuoluit̾
ut nō solū cūctis lib; siue se
cularis siue ecc̄iastice ꝯdi
cōis ordo a statu suo collap
sus iaceat. sꝫ etiā ip̄a mō̄s
tica disciplina solotenꝰ ut
ita dixerī r̄clinata. ab as
sueta illa celsitudīe sue p
fcōne languescat. perijt pu
dor. honestas euanuit. re
ligio cecidit. et velut facto
agmīe. oīm̄ scārū v̾tutū
turba procul abscessit. Oēs
enī que sua st̄ q̄rūt. et cō
tēpto celesti desiderio. t̾ram
īcessabilit̾ ꝯcupiscūt. Et q̄r
sub ip̄o mūdi fine pꝰ mū
dū ī hiare nō desinūt. q̄si
post alta pelagi ī litus e
uecti. t̾rā remigio ī anit̾
pulsant. Nos igit̾ q̄ mūdi

abrenūciatores dicim᷑. q
tācu fluctus naufragiū
euasisse gloriam᷑. cur ad
ea q̄ pro diuīo amoē ꝯtēp
simꝰ retrogradis. intētes
gressibz male estuāti deside
rio recalemꝰ. Et dū cauti
onē quā cū xp̄o pepigimꝰ
frangimꝰ violate fidei po
cius tormēta metuē ꝙ pre
mia possumꝰ de nr̄a ꝯuer
sioē sperae. h᷑ petrꝰ da. C
Quicūqz ergo religiosus
violat fidē agendo contra
votū. qd̄ suo sposondit cre
atori. iure apostata debz
censeri. Nā sicut duobz mo
dis recedit᷑ a deo. fide ul'
ope. sic duobz moīs effici
untur hoīes apostate. relin
quētes fidē. et p̄ua opa a
gentes. Vn̄ si mōchus agit
cont᷑ suā professionē mor
lr̄ peccando. mito apostā
dz nūcupari. eciā si habitū
deserat r̄ligiōis. De quo
btūs gregoꝰ sup ezechielē sic
dicit. Sciendū ꝙ sicut duo
bus modis a deo recedit᷑
sic duobz moīs a deo apos
tate hoīes fiūt. Nā vnꝰ qsq
ꝙ a creatore suo a fide re
cedit recidit apostā est. ita
q̄ ad pristinū opus qd̄ deserue
rat redꝰ a ope. Sicut ergo q̄a
fide.

rat redit. ab oīpotenti deo a
postata absqz ulla dubietate
deputabit᷑. eciā si fidē tenē
videat᷑. h᷑ gregoꝰ. Nondū e
ciā ꝙ st̄ nōnulli. q in scā re
ligione qui solū gloriant᷑
de eo ꝙ plures ānos habeat
in ordine. ꝙ vō ipi raro ul'
nūqꝫ religiose vixerūt mo
dicū ꝓfecerūt. Vn̄ tales q in
v̄tutibz nōdū ꝓfecerūt. noui
cios se eē recognoscāt et non
mōchos. Vn̄ btūs b̄nardꝰ. Si
in ordiē q̄dragīta ānos egis
ti. et v̄tutibz nō ꝓfecisti. sed
ī p̄mo gradu stās quo īträs
ti. ego nouiciū te iudico. h᷑
b̄rdꝰ. C Est et aliud ī ordiē
mltū r̄prehēsibile. viz. viciū
murmuracioīs. ꝙ tn̄ btūs bn̄
dictus ī regula p̄hibz distric
tissiē dicens. Hoc an̄ omīa
āmonētes. ut absqz murmura
cioē sint frēs. Qd̄ mandatū
r̄gule a subditis mīme ob
seruat᷑. Nā ꝓpt modicā oc
casionē nōnull frēs ꝓrūpūt
ī murmuracioēs. interdū cau
santes de cibo de potu. et ce
teris minꝰ districte. Insup
diiudicātes suos supiores et
platos ac alios officiales. as
serentes ipos īordinatos. ul'
minꝰ prouidos. et negligētes

est. Sed timere debent tales monachi. ne propter victum murmurationis provocent iram dei. ut etiam serpentes de medio filiorum dei eius. De hoc dicit beatus basilius. Non erit de medio fratrum christi. qui murmurare incitatur ob exiguum victus sui. vehementissima enim plaga anime invenimur fore condicio(?) et susurratio huius vite. hec basilius. Et quicumque defraudatur in murmurare. privat se divina consolatione. Unde beatus theonius. Expers eris consolationis divine. si consolationem recipis a murmuratione. hec leonius.

M² Et sicut subditi peccant murmurando. sic etiam prelati studere et laborare debent. ut non dent illis occasionem murmurandi. ne forte et ipsi incurrant

N² propter hoc penam et iram dei. Et considerandum est quod sicut proficientes in ordine efficiuntur valde virtuosi. sic econverso deficientes in bonis moribus. fiunt multum viciosi. quia tales postposito omni timore dei. faciunt ea que non expediunt. scelera multa et enormia committunt. De huiusmodi religiosis dicit beatus augustinus. Sicut non vidi meliores quam qui profecerunt in ordine sic non vidi deteriores quam qui defecerunt.

O² Et nondum quod omnis qui in statu religionis vivit inordinate. miserabiliores sunt omnibus hominibus qui nec deum habent nec mundum. Nam si explet suas voluptates occulte peccando. semper tamen timet deprehendi. et ideo frequenter in quadam cordis angustia sunt constituti. Et ideo seculum non habent. quia libere peccare non presumunt. deum etiam non habent. quia peccando eius indignationem incurrunt. De hoc dicit beatus leonius. Non de mundi contemptoribus. scilicet monachis et aliis habitu religiosis. si propositum suum religiose in vivendo compleverit. cum domino iudices erunt. si non autem miserabiliores sunt omnibus hominibus. quia nec deum habent nec seculum. hec leonius. Non solum autem tales sunt in hoc seculo miserabiles. verum etiam eterna dampnatio apprehendit eos in futuro. Unde beatus bernardus. Qui in loco ordinis sine ordine vivit. ad illum ordinem deveniet ubi nullus ordo sed sempiternus horror inhabitat.

Unusquisque ergo monachus et religiosus perpendat et perquirat periculum anime sue et abstineat se a concupiscentiis carnalibus. et a vanitatibus huius seculi. non solum mente. sed etiam corpore. quia consuetudine P²

int̃ hoĩes seculares. mōchis
mĩme expedit. maxĩe tamẽ
illis q̃ nōdū in bono ꝓposito
et in vita r̃ligiosa sᷣt fūdati
Nã videndo et audiendo ea
q̃ in sc̃lo gerūt᷑. debil' aĩm⁹
facilit᷑ ad tẽptacionẽ t̃hit᷑.
et iō mūd⁹ et ei⁹ occupa
cioẽs sᷣt fugiende. De hoc
ysaac abbas sirie sic dicit.
Expedit mōcho nullaten⁹
ꝯmiscẽi oppugnātibꝫ eū. ſꝫ
ab eorūdẽ aspectibꝫ absti
nẽ et elongn̄e a ꝓpinq̃tate
ipoꝝ. et hoc dico nō solū ꝓ
ventre. ſꝫ eciã pro oībꝫ ĩ qui
bꝫ examinat᷑ mōchoꝝ li
bertas. Cūq; enī hō accedit
ad deū. fedus ĩ inijt cū dō
de hijs abstinẽ. q̃ sᷣt h᷑. nō vi
dẽ faciẽ mulieris. nō respiẽ
formosoꝝ aspc̃s. nō ꝯcupiſ
cẽ quiaꝑ. ul' epulaꝝ. ornatū
vestiū nō vidẽ. nō vidẽ hoĩ
nū secularium dignitatẽ. ꝛc
qꝛ multis vires acquirūt
vicia de ꝓpĩq̃tate eoꝝ lacẽ
cū et alteracciū adlecte
sapiam et ꝓpositū ei⁹. et sic
aspect⁹ bonoꝝ mouꝫ arbi
triū habentis zelū ut icti
net᷑ ad opacionẽ ipoꝝ. ma
nifestū est q̃ ipoꝝ contraria
potẽciã hñt captiuãdi aĩaꝫ

et si nichil pl⁹ faciat solitario
ad infestacioẽꝫ tñ pluriū
adducit illū. et ĩstructuosã
faciat ment ꝑturbacionẽ. Ad
vnūq̃dq; naq; corpis men
brū hꝫ hō pugnã. et debꝫ cuſ
todie seipm et diminuẽ pug
nã suã in ipis. Nis enī
hō sibi faciat violẽciã ad bo
nū. ꝑiclitat᷑ tñ ex eis vidẽdo
sp atq; ꝯcupiscendo. h᷑ ysaac
abb. Ecce q̃ piculosū ẽ mō
cho ꝯūsari in sc̃lo. Mōchi
enī officiū ẽẽ debꝫ. fugẽ tur
bas. amaẽ silenciū. fletibꝫ
ĩsistẽ. sĩplicitati studẽ. ĩnocẽ
ciã vite ac sĩmoniã amaẽ
Si vō oppositū fecit. a culpa
liber nō eīt. Hoc tangit hu
go de scō victore s᷑ diceñ. liber
a culpa nō ẽ q̃ alienū vsur
pat officiū. Si mōch⁹ es. q̃d
facis in turba. si amas silẽ
ciū cur declamātibꝫ assidue
intẽẽ deletāris. Tu sp ieiu
nijs et fletibꝫ debes ĩsistẽ.
et ꝑ tu phylosophari q̃ris.
Sĩplicitas mōchi. phia ei⁹
ẽ. Sꝫ docẽ vult alios volo.
Nō ẽ tuū docẽ. ſꝫ plangẽ.
Si tñ doctor ẽẽ desideras.
audi q̃ facias. vilitas habi
tus tui et simplicitas vult⁹
ĩnocẽcia vite. et scitas ꝯuer

faciois tue. doce dnt hoies
Melius ergo fugiendo mun
dū doces q̄ sequendo. h' hu
go. Et bt̄s bñardꝰ. Mōchꝰ
nō hʒ docentis ſʒ plangentis
officiū. q̄ppe cui oppidū
carcer eē debʒ. et solitudo
paradysus. h' bñardꝰ. Vn̄
quilibʒ deuotus mōchus
fugiat mundū et ea q̄ in
mundo sunt. et religiose viuat
et qd foris ondit hominibʒ
p habitū. intꝰ studeat
seruaē corā deo p bonā
vitā. Ad hoc hortatr bt̄s
gregoriꝰ sic dicens. Mōchꝰ
reuerentiā suꝰ habitꝰ i ac
tu i locucioē in cogitacioē
sp circūspiciat. et ea que
mundi sunt pfecte deserat. et qd
ondit humanis ocul' ~~hūa~~
habitu. hoc anī dei oculos
moribʒ pretendat. h' gregꝰ
Laboret inꝗ mōchꝰ ut a vi
ciis abstineat. et i virtuti
bʒ se exerceat. sit humil'. mā
suetus. et caritatiuꝰ. et timorē
dei sp p' ocul' habeat. Nā
de mōchis ordinatis et inor
dinatis. dicit abb pastor
sic. Qui q̄rulosꝰ ē. mōchus
nō est. Qui malū pro malo
reddet mōchꝰ nō ē. q' ira
cundꝰ ē mōchꝰ nō ē. qui

elatus et verbosus ē. mōchus
nō est mōchꝰ. Sp ē mansue Qui vere ē mōchꝰ
tus. humilis. caritate plenꝰ
et timore dei sp et vbiqʒ pre
ocul' habʒ. ut nō peccet.
h' abb pastor. Itē qualis
debeat eē verus mōchus
dicit io. abb in tractatu
de triginta gradibʒ sic. Mōchꝰ
ē q solū q dei sunt agit. co
mitatur et loqtr. xp̄o vnitus
in omī tp̄e. loco et negocio
Mōchꝰ ē violencia nature
idesinens. et custodia sensuū
indeficiens. Mōchus ē sanctifica
tū corpus. expurgatū os
et illuminata mens. Mōchus
est merens et dolens aīa et
idesinenti mortis mēoria
se exercens. vigilans et dor
miens. Et q̄s putas ē fide
lis et prudens mōchꝰ. q' sub
obiā. subiectioē. labore et
dolore. calorē suū custodi
uit iextinguibilē. et usqʒ
ad suū exitū. ignē igni. et
feruorē feruori. et ardorē ardori
desideriū desiderio. et solli
citudinē sollicitudini coti
die addē nō cessauit. h' io.
abb. De contricioē et virtute
deuotorū mōchorū dicit eci
am bt̄s bñdꝰ sic. Ille vere ē
mōchꝰ q deuocionē tenet

choro. paciēciam i templo. dis
ciplinā in labore. medita
cionē in lectione. feruorē in
oratione. castitatē i temptacio
ne. tolleranciā in aduersita
te. humilitatē in prosperita
R2 te. hec bnard9. Si vō tantā
pfcōnē monachorū. q mō p
fcōs pr̄es p̄missa ē vl' ali
bi i scriptura legit' ppt nr̄am
fragilitatē seruare nequim9
suppleat hoc i nob' humilita
te csciē deuocio. Cōpunga
m' cotidie in fletib;. q diu
pegrinam' a dnō deo nr̄o
et a lumie vult9 ei9. accuse
m9 et cfiteam' imperfcōm nos
trā et defectus nr̄os. agnos
cētes paupertatē nr̄am. et
dn̄s liberabit nos. Ad hoc
faciēdū hortat' nos btūs b'
nard9 sic dicēs. Magnā
iacturā pfessionis nr̄e sup
pleat pietas ac deuocio cō
sciē humilitate. Sit nob' la
c'me nr̄e panes die ac nocte
q diu dicat' aīe nr̄e vbi ē
ds tuus. hoc ē q diu peg'
nam' a dnō deo. et a lumie
vultus ei9. Dn̄m qd' erat
necāriū. s; q nec i vno figi
m'. n' in mltis opando et
laborando exercem' in quo
ordie cōputabim'. vtinā

cū illo. de quo apls dicit
Et q nō opat' credenti aūt
in eū q iustificat ipiū re
putat' fides ei9 ad iusticiā
sc'dm ppositū grē dei. vti
nā cū peccatrice illa cui
mltū dimissū ē. qm di
lexit mltū. Nā et i dilige
do deū retribucio magna
ē. Sicq; fr̄es obsecro nō ex
cusem9 nos. s; accusem9 et
cfiteam'. et q magni nois
vmbrā et p'sole qddā fig
mētū pfcōnis apud hoīes
i duim9 apud deū csciē nr̄e
cgnoscētes paupertatē. nō
usq'q; a vitate receda
m9. et veritas liberabit
nos. hec bnard9. Et q'uis ppt
fragilitatē nr̄am et defect9
nō valeam9 puenire ad p
fectū statū monachoz. tn̄ pro
ut possum9 cū adiutorio
dei in bono ope nos exer
cere debem9. mēsurā cciā
viriū nr̄arū ppendam9. et
sc'dm qd' suppetūt vires. ad
extirpanda vicia. et ad vir
tutes iserendas laborem9
Nō igit' ad scm̄ ordinē nos
venisse gaudem9. tn̄ nrā
itentio circa hoc vsa dz.
ut mēs nr̄a virtutū ar
mis accīcta i spiritali cer

mīe se sp̄ exerceat. et viciorū
īpetus debellare ɔtendat. De
hijs et alijs statū religiosoꝝ
tangentibꝫ. pe. da. sic dicit.
Plerosqꝫ vidimus iā dudū
ī sacro ordīe ɔstitutos. q̄
n̄ diu noruīt qꝫ in ieiunijs
qꝫ in vigilijs. qꝫ in reliqͥs
celestis discipline studijs fer
re potuisset. Et cū scriptura
dicat. Qui ignorat ignorabit̄
quo pacto. ul' a deo ɔgnosci
ul' deū merēat ɔgnoscere q' se
metipm̄ ī eius obsequio ɔvin
cit ignorare. Qui ergo semet
ipm̄ vult vincere. mēsurā sua
rū virium. turpe ē noticiā
nō habere. Nā qͥs ī milicie
spirital' agone pficiat. in hoc
pbacio ē. si iā debiliorē cō
tra se viciorū ɔtrariā sē
tit. si surgentes in se mor
tuus facile reprimit. si tu
multuaciōes cogitacionū
strepitū minori iā labore
ɔpescat. si nascētes circles ille
cebre spinas mox ut oriri ce
pint. recte resecat. si tumē
cia supbie. luxurie. ceterorū
viciorū colla. gladio ptinus
diuini amoris obtruncat. Ce
terū sꝫ qꝫ prodest diu que
piā sacre interēe milicie. qꝫ
velud sub ipa pmi tirocinij

rudimēta remissis manibꝫ
et tenero adhuc poplite
videas claudicare. In qua ni
mirū negligēcie dissolu
cione pdicator egregius dis
cipulos suos ꝯphibꝫ dicens
Remissas inquit manus et
dissoluta genua erigite.
et gressus vros facite pedi
bꝫ vrīs. ne claudicans qͥs er
ret. Docta manus ad pre
liū facile venit ad triūphū
Corpus attritū lorica ꝯmp
tū fertur ī pugnā. Nochio
nēpe cui adhuc īpossibile
ē supbiā pme. auariciā
cohibere iuidie faces exti
guere. mūdā mentē a lux
urie petulācia custodire.
q' virtutis malicie adūsus of
fendētē nequit expellere. qui
pro seruāda cēsura insti
cie succubit iniuriā sustinere
Quid aliud dicendū est
nisi qꝫ quātū ad pfessionē q'
dē iā in sācte milicia nomē
dedit. sꝫ quod sit spirituale certamē
penitus nō agnouit. Pri
mo ad pfessionē tendētibꝫ
hoc totis vibꝫ īnitendū. ut
salubrit' rigidi magis dis
cant ista nescire quā vincere
Pudeatqꝫ hijs qui se mor
tuos pfitent' ee cū xpo. et

belles motus carnis et paſ
ſiões aīoꝝ adhuc ī ſe pro
cacat viuē. Diſcat igitur
miles xpī dū adhuc non⁹
ē man⁹ ꝯſerē. Diſcat eīn
gentibꝫ ꝗbuſq vicijs pro
ut res dictauit obuiare
Hinc illucqꝫ cīrcūductis viua
cis ꝯſpicientie ocul' ꝓuidus
ūtat. et ſingul' ꝗbuſq ia
cul' q̄ mittitur ꝯgrue deſē
ſiōis tegmē apponat. Ut
ſupbiā hūilitate deiciat.
gulā ſobrietate rēſtrīgat.
māſuetudiē iracūdiā cal
cet. Auariciā largitate re
frenet. ardorē libidinis t'
rore ꝑpetui ignis extīguat
Odij tenebē flāma ſuauiſ
ſiē caritatis exuat. Delctā
tur certe d's iſto cāmie. q'
ſubtilit' ac ꝓfūde ꝯſiderat
totū quicqꝫ ē illud qd' ver
ſatur ī mente. Gratulā
tur āgeli ad tlē ſpectacu
lū. videntes q̄ hūana na
tura ī eo q̄ cont' ſeipam
pugnat. ad eorū ſe ꝯſortiū
vn̄ fuerat eiecta rēformat'
Et ſibi vixando ad verā ꝓ
culdubio pacē tēdit. quā
olī ſibimet ꝯſentiēdo. q̄
nō repugnauit amiſit. Nec
ꝯtriſtamur fr̄es mei ſi ad votū

mox cuncta nō vicam⁹. ſi in
hui⁹ ꝯflictaciōe cāminis e
rūpnas. labores. anguſtias
et grauiſſimū ſepe fluctuā
tis aīe tediū ſuſtiēm⁹. In
hoc enī nob' dīna diſpenſa
ciōe ꝓſpicit'. ne repentina
victoria ī arrogānciā nr̄ aī
m⁹ extollat'. et de altitudiē
ſua ꝓfūdius corruat. ſi nō
autori deo ſꝫ victorie ſue vires
aſſcribat. Vn̄ fr̄es cariſſimi
q' ad ſacrū ordinē nos veniſſe
gaudem⁹. h' tō nr̄a intētio
verſari debꝫ. viꝫ. ut mēs nr̄a
v̄tutū armis accincta ī ſpi
tali cāmie ſe ſꝑ exerceat. et
viciorū portēta que ēcīa nos
mitescē neſciūt. feruido ſpi
ritu debellarē contēdat. Pati
ſim⁹ ſꝑ irruētes viciorū cu
neos. ac frequētes beſtias
de agro nr̄i cordis eicē. nullūq
eis ī ea q̄ nr̄i iuris ſt' ꝑmit
tam⁹ locū ꝑuſe dn̄acionis hēre.
h' pe. da. Audiuim⁹ igit' ſ2
nē ex ꝑmiſſis ꝯdicione et
diſſolutā vitā quorūdā frm̄
ī habitu qd̄e rligiōis exiſtē
ciū. ſꝫ ꝑuſe viuēciū. Audi
uim⁹ eciā ꝯuſacioēꝫ ſcām &
ordinatā rligioſoꝝ ac deuo
torū mōchorū. Quiſqs ergo ī
ꝓpoſito bono & ī ſtatu rligioſo

se ee̅ deprehendit. i̅ eodem
sc̅o ꝓposito ac ɔ̄tinuac̄oe bo̅
seu virtuosa. studeat pro
ficē ac pseuerare. ut cu̅ scis
et religiosis monachis p̄miu̅
et gl'am post hac vita̅ va
leat optinē. Q̄ui v̄o i̅ dis
soluta i̅ordinata ac ꝑuersa
vita se positu̅ ee̅ ɔ̄sperit. ti
morē mortis et pena̅ gehē
ne an̅ mentis oculos redu
cat et punia̅ꝫ pro suis ꝑuis ac
tibꝫ a n age no̅ obmuttat.
Quicu̅ꝗ ergo ꝑuise viuēdo cō
tra dn̅m se ɔ̄misisse senseit.
hoc totu̅ ꝑ opa pn̄ie supius
p̄missa. viꝫ. ꝑ cōtricōne cō
fessionē et satisfcōnē delere
studeat. puniat inq̄ seipm̄
ꝑ cordis ɔ̄tricōnē lacrimas fu
dendo. ꝑ oris ɔ̄fessionē. rubo
rē sustinēdo. et ꝑ satisfcōnē
opa v̄tuosa exercendo. et
de cetero a silibꝫ mal' cauēdo
Q̄ui at̄ sic se punit. venia̅ suo
ru̅ scleru̅ a dn̄o ɔ̄seq̄t'. De
tli peītēte dicit b̄t̄s Aug9. Nō
ē ho̅ penitēs. n̄ ho̅ irato9 sibi.
Et ut a dō accipiat venia̅
suo iudic̄o de seipo̅ exigit pe
na̅ ut Aug9. Nō solu̅ at̄ tlis
peītēs peccōru̅ venia̅. veru̅
etia̅ grām in p̄nti. et si pse
uerauit gl'am i̅ futuro a xp̄o

dn̄o optinebit. sꝫ et statu̅
pristinu̅ religiosoru̅ mōcho
ru̅ ꝗꝑt' mala et ꝑuersa o
pa ꝑditu̅. ꝑ hui9moi pe
nitēcia̅ in se dn̄o cooꝑan
te resorbit. Sic ergo habem9
de statu icipiēciu̅. q' ut su
pra dcm̄ ē ɔ̄sistit in v̄ia pe
nitēcia et ei9 ptibꝫ. viꝫ. Cō
tricōe Cōfessiōe. Et satisfcō
ne. et q̄busda̅ circu̅stanciis
tangentes eiusdē pn̄ie ꝑ
tes. De quibꝫ omībꝫ put
dn̄s donauit tractando
hac materiam dicta q̄da̅
et auctes stoꝝ prīn i̅ vnu̅
collegi. ut ɔ̄dicō siue statu9
icipienciu̅ seu peītēciu̅
aliq̄lit' ista legentibꝫ pate
fiat. Amen

Explicit lib' prim9 ma
logranati. q' tractat de
statu icipienciu̅.

p maria

mariath

Scripsit at̄ istu̅ libru̅ frat'
gerard9 sessynch de embria.
presbit' guetual' maīe pac̄.

Amen

maria vgo ſtā